

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหาย จากผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็กในต่างประเทศและประเทศไทย

ของเล่นเด็กเป็นสินค้าอย่างหนึ่งที่ถูกครองหรือผู้ดูแลคัดเลือกมาให้เด็กเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ในประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นและมีแนวคิดในการกำกับดูแลในลักษณะป้องกันเพื่อไม่ให้ของเล่นเด็กที่เป็นอันตรายตกไปถึงผู้บริโภคที่เป็นเด็ก ซึ่งประเทศเหล่านั้นได้มีการออกกฎหมายควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็กแตกต่างกันออกไป ดังนั้น การศึกษากฎหมายกำกับดูแลความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็กของต่างประเทศจะช่วยให้ทราบถึงมาตรการในการกำกับดูแลความปลอดภัยในของเล่นเด็ก เพื่อนำมาพิจารณาวิเคราะห์มาตรการกำกับดูแลความปลอดภัยในของเล่นเด็กตามกฎหมายของประเทศไทยว่ามีความไม่เหมาะสมและความไม่ชัดเจนอย่างไร เพื่อที่จะนำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ในที่นี้จะทำการศึกษากฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ กฎเกณฑ์ของสหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามที่มีแนวคิดและกฎเกณฑ์ในการกำกับดูแลความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็ก เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาและวิเคราะห์ว่าควรพัฒนากฎหมายในเรื่องดังกล่าวของประเทศไทยต่อไป

3.1 กฎเกณฑ์ของรัฐสภายุโรปและคณะมนตรีว่าด้วยความปลอดภัยของของเล่นสำหรับเด็ก (Directive 2009/48/EC of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the Safety of Toys)

สหภาพยุโรป (European Union : EU) เกิดจากการรวมตัวกันของ 27 ประเทศในทวีปยุโรปที่เป็นสมาชิก โดยมีวัตถุประสงค์และหลักการหลายประเด็นด้วยกัน เพื่อประโยชน์ทางสังคมโดยรวมของประเทศสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นทางเศรษฐกิจเป็นประเด็นสำคัญ เนื่องจากการรวมตัวกันทำให้เกิดความร่วมมือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทำให้เศรษฐกิจในภูมิภาคมีความมั่ง

ตั้งโดยเริ่มจากการเป็นเขตเศรษฐกิจเสรี (Free Trade Area) ที่ยกเลิกกำแพงภาษี ตลอดจนสามารถเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการภายในกลุ่มประเทศอย่างสะดวก ขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ภายในกลุ่ม รวมถึงการเป็นตลาดร่วม (Common Markets) ที่มีนโยบายทางเศรษฐกิจที่เป็นมาตรฐานเดียวกันจัดความเหลื่อมล้ำและเลือกปฏิบัติต่อกันภายในกลุ่มประเทศสมาชิก¹ การรวมตัวเป็นสหภาพยุโรปนั้น แม้จะมีความตกลงให้สามารถเคลื่อนย้ายสินค้าต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกโดยปราศจากอุปสรรคทางการค้าก็ตาม ซึ่งแต่ละประเทศที่เป็นสมาชิกย่อมมีมาตรฐานที่กำกับดูแลความปลอดภัยในสินค้าที่แตกต่างกันไป ผู้บริโภคสินค้าชนิดเดียวกันอาจได้รับความคุ้มครองในมาตรฐานที่ต่างกันจึงทำให้สหภาพยุโรปได้มีการจัดตั้งสภายุโรป (European Parliament) ทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติจัดทำกฎเกณฑ์กำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าทั่วไปและสินค้าเฉพาะอย่างที่น่ามาวางจำหน่ายในสหภาพยุโรปต้องมีความปลอดภัยเท่านั้น และกำหนดมาตรการในการกำกับดูแลความปลอดภัยของสินค้าในระดับที่ต่างกัน โดยให้คำนึงถึงความเสี่ยงของผู้บริโภคของสินค้าในแต่ละชนิดนั้น เป็นสำคัญ²

กรณีของเล่นสำหรับเด็กสหภาพยุโรปได้ตรากฎเกณฑ์เพื่อกำกับดูแลความปลอดภัยในของเล่นเด็ก ได้แก่ Directive 2009/48/EC of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the Safety of Toys (Safety of Toys Directive) ได้ประกาศเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 วันที่มีผลบังคับใช้ 20 วัน โดยผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์นี้ คือของเล่นรวมทั้งชิ้นส่วนและอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกับของเล่นสำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี³ ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์เฉพาะเพื่อให้ในแต่ละประเทศสมาชิกรับไปใช้บังคับภายในประเทศ กรณีที่ไม่มีกฎเกณฑ์เฉพาะหรือมีกฎเกณฑ์เฉพาะที่มีมาตรฐานที่ต่ำกว่ากฎเกณฑ์แห่งสหภาพยุโรป เนื่องจากปัจจุบันมีการพัฒนาอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีการผลิตไปอย่างก้าวไกล ทำให้เด็กซึ่งเป็นผู้บริโภคที่มีความเสี่ยงทางร่างกาย และไม่มีวุฒิภาวะที่สามารถหลีกเลี่ยงอันตรายได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ เพื่อให้มั่นใจว่าของเล่นเด็กที่จะวาง

¹ บ้านจอมยุทธ. (2560). *สหภาพยุโรป*. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : https://www.baanjomuyut.com/library_2/extension-1/european_union/03.html. [2565, มิถุนายน 25].

² สถาบันอาณานิคมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2560). *สภายุโรป ((European Parliament)*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.apecthai.org/index.php/401-.html> [2565, มิถุนายน 25].

³ Article 2 (1) of Safety of Toys Directive 2009/48/EC

This Directive shall apply to products designed or intended, whether or not exclusively, for use in play by children under 14 years of age.

จำหน่ายในสหภาพยุโรปต้องมีความปลอดภัย และเพื่อไม่เป็นอุปสรรคในการเป็นตลาดร่วมของสหภาพยุโรป⁴

3.1.1 ความหมายของของเล่นสำหรับเด็ก

จากการศึกษานิยามและขอบเขตของของเล่นเด็กตามกฎหมายแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยความปลอดภัยในของเล่นเด็กแล้ว สามารถพิจารณาความหมายและลักษณะของของเล่นสำหรับเด็กได้ ดังนี้

1) ของเล่น คือสินค้าที่ถูกออกแบบหรือมุ่งหมายเพื่อใช้เล่น ซึ่งของเล่นเด็กมีลักษณะเป็นสังหาริมทรัพย์ที่สามารถเคลื่อนและพกพาไปไหนมาไหนได้สะดวก อีกทั้งของเล่นเด็กไม่ต้องมีการติดตั้งในลักษณะที่ต้องใช้เครื่องมือสลับซับซ้อน หรืออุปกรณ์ประกอบการติดตั้งที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความสามารถทางเทคนิคแต่อย่างใด และของเล่นเด็กมีวัตถุประสงค์ใช้ในการเล่นเพื่อความสนุกสนานและเพลิดเพลิน หรือเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาทักษะทั้งร่างกายและจิตใจของเด็ก

2) เด็ก คือบุคคลที่เป็นเป้าหมายของของเล่นเด็ก โดยเด็กตามกฎหมายแห่งสหภาพยุโรป หมายถึงบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ และบุคคลที่ยังไม่มีวุฒิภาวะที่เพียงพอที่จะระมัดระวังหรือหลีกเลี่ยงอันตรายได้ด้วยตนเอง โดยยังคงต้องอาศัยการดูแลจากผู้ปกครองหรือผู้ดูแล

3.1.2 ประเภทของของเล่นสำหรับเด็ก

กฎหมายแห่งสหภาพยุโรปได้กำหนดข้อยกเว้นไม่ให้มีสินค้าบางประเภทอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายและผู้บริโภคสินค้าเหล่านี้จะไม่ได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยตามกฎหมายนี้ ดังนี้⁵

1) เครื่องเล่นในสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กสำหรับประชาชนใช้ร่วมกันไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายแห่งสหภาพยุโรป เนื่องจากเครื่องเล่นในสนามเด็กเล่นอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่า

⁴ Article 1 (Subject-matter) of Safety of Toys Directive 2009/48/EC

This Directive lays down rules on the safety of toys and on their free movement in the Community. อ้างถึงใน สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (2557). *สหภาพยุโรปแก้ไข Directive เกี่ยวกับความปลอดภัยของของเล่น ใน ส่วน ที่ เกี่ยว ข้อง กับ สาร nickel.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.tpsa.moc.go.th/node/1126> [2565, มิถุนายน 27].

⁵ โครงการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม. (2563). *กฎหมายด้านสารอันตรายในสินค้า.* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/gradlawtjournal/article/download/138388/1175> 69 [2565, มิถุนายน 27] หน้า 20-23.

ด้วยความปลอดภัยของสินค้า (General Product Safety Directive)⁶ ที่ได้มีมาตรฐานในการกำกับดูแลความปลอดภัยโดยเฉพาะ คือมาตรฐาน EN 1176 Playground Equipment Standard และ EN 1177 Impact Attenuating Playground Surfacing. Determination of Critical fall height เป็นต้น

2) เครื่องเล่นอัตโนมัติสำหรับประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นเครื่องเล่นที่ปรากฏในสวนสนุกหรือห้างสรรพสินค้าไม่จัดเป็นของเล่นเด็ก เช่น ตู้เกมส์ เครื่องเล่นไวกิ้ง เป็นต้น เนื่องจากมีกฎเกณฑ์เฉพาะที่บังคับใช้ ได้แก่ Machinery Directive อย่างไรก็ตาม สินค้าเหล่านี้เป็นสินค้าที่ใช้สำหรับผู้บริโภคทั่วไปเช่นกันจึงอยู่ภายใต้บังคับของกฎเกณฑ์แห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้า (General Product Safety Directive) กฎเกณฑ์แห่งสหภาพยุโรปได้กำหนดให้สินค้าที่ไม่จัดเป็นของเล่นเด็ก สามารถแบ่งเป็นประเภทได้ ดังนี้⁷

(1) สินค้าที่ใช้สำหรับสะสม คือสินค้าที่ระบุไว้สำหรับบุคคลที่มีอายุมากกว่า 14 ปี สะสมอย่างชัดเจนบนสินค้าหรือบนบรรจุภัณฑ์ เช่น ตุ๊กตาชนพื้นเมือง หุ่นจำลอง และปืนจำลอง เป็นต้น

(2) สินค้าที่เป็นอุปกรณ์กีฬา คืออุปกรณ์กีฬาที่มุ่งหมายให้เด็กที่มีน้ำหนักมากกว่า 20 กิโลกรัม รวมถึงสเก็ตบอร์ด และรองเท้าสเก็ต เป็นต้น

(3) สินค้าที่ใช้สำหรับเดินทาง คือสินค้าที่มุ่งหมายเพื่อการเดินทางบนถนนสาธารณะ เช่น พาหนะที่ใช้พลังงานไฟฟ้า รถจักรยานยนต์ขนาดเบา และจักรยาน

(4) สินค้าใช้เพื่อการเรียนการสอน เช่น เต้าไฟฟ้า เตาไฟที่มีกำลังไฟฟ้าเกิน 24 โวลต์ที่ใช้สำหรับเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ต้องอยู่ภายใต้คำแนะนำของผู้ใหญ่

(5) อุปกรณ์ทางน้ำ คืออุปกรณ์ที่มุ่งหมายเพื่อเป็นอุปกรณ์เสริมสำหรับว่ายน้ำและอุปกรณ์ที่ใช้ในน้ำลึก

⁶ Directive 2001/95/EC of The European Parliament and of The Council of 3 December 2001 on general product safety

⁷ European Commission. (2016). *Toy Safety Directive 2009/48/EC an Explanatory Guidance Document*. European Commission Journal 1. pp.19-23. อ้างถึงใน สำนักงานมาตรฐานการทางการค้าต่างประเทศ. (2555). *มาตรฐานอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าทางการค้า (Technical Barriers to Trade)*. กรุงเทพฯ: กรมการค้าต่างประเทศ. หน้า 17-18.

(6) อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ คือคอมพิวเตอร์เครื่องเล่นวิดีโอเกมส์ อุปกรณ์ต่อพ่วงภายนอกกับคอมพิวเตอร์หรือเครื่องเล่นวิดีโออื่น เช่น คีย์บอร์ด ก้านควบคุม (Joystick) เป็นต้น โดยรวมถึงซอฟต์แวร์ที่เป็นส่วนประกอบในการเล่น

นอกจากนี้ นิยามและขอบเขตของเล่นสำหรับเด็กตามกฎหมายยุโรปมีความหมายอย่างกว้างสามารถครอบคลุมถึงสินค้าอีกหลาย ๆ อย่าง แม้จะได้มีการกำหนดข้อยกเว้นสินค้าที่ไม่ใช่ของเล่นเด็กไว้ก็ตาม แต่คณะกรรมการยุโรป (European Commission) ออกแนวทางการตีความของเล่นเด็กที่อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ โดยต้องพิจารณาองค์ประกอบ 5 ประการ ร่วมกับการพิจารณา นิยามของของเล่นเด็กตามกฎหมายแห่งสหภาพยุโรป ได้แก่⁸

(1) สถานที่จำหน่ายการพิจารณาว่าสินค้าใดเป็นของเล่นเด็กหรือไม่ พิจารณาจากสถานที่จำหน่ายต้องอยู่ตามแผนกสินค้าสำหรับเด็ก หรือจำหน่ายปะปนกับของเล่นสำหรับเด็กประเภทอื่น ซึ่งหากเป็นเพียงของสะสมของผู้ใหญ่ สถานที่จำหน่ายต้องเป็นสถานที่จำหน่ายเฉพาะเท่านั้น

(2) กลุ่มเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์ พิจารณาได้จากการประชาสัมพันธ์ผ่านการโฆษณา หรือบรรจุภัณฑ์ที่ต้องมีลักษณะเฉพาะที่ดึงดูดใจเด็ก เช่น มีสีสัน สดใสมีข้อความที่เข้าใจได้ง่ายไม่ซับซ้อน

(3) ราคาของเล่นเด็กต้องจำหน่ายในราคาที่ต่ำกว่าของสะสมหรือของใช้สำหรับผู้ใหญ่

(4) ขนาดของเล่นเด็กต้องมีขนาดเล็กกว่าสินค้าทั่วไป เพื่อให้เด็กสามารถเคลื่อนที่ได้ในขณะที่เล่น เนื่องจากของเล่นมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กเล่นต้องออกแบบและผลิตมาเพื่ออำนวยความสะดวกและเหมาะสมกับเด็ก

(5) เด็กสามารถหยิบจับได้ง่ายหรือไม่ เช่น โคมบายตุ๊กตาที่ติดกับพลาสติกอ่อนที่แขวนอยู่เหนือเปลเด็กข้อมจัดเป็นของเล่นเด็ก

การพิจารณาของเล่นเด็กทั้ง 5 องค์ประกอบข้างต้นเป็นเพียงแนวทางเท่านั้น ซึ่งคณะกรรมการยุโรปได้ออกแนวทางมาเพื่ออำนวยความสะดวกผู้ประกอบการธุรกิจในการพิจารณา

⁸ European Commission. (2015). *Guidance Document No 4 on the Application of Directive 2009/48/EC on the Safety of Toys, Grey Zone Problem: Is a Specific Product Covered by the Toy Safety Directive 2009/48/EC or Not*. European Commission Journal 4. pp.3-4. อ้างถึงใน สำนักงานมาตรฐานการการค้าต่างประเทศ. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 7. หน้า 25-27.

สินค้าของตนว่าเป็นของเล่นเด็กหรือไม่ และแนวทางการพิจารณาดังกล่าวไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในของเล่นเด็ก

3.1.3 การกำกับดูแลความปลอดภัยในของเล่นสำหรับเด็ก

ผู้ประกอบการของเล่นเด็กที่เกี่ยวข้องและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ของเล่นเด็กที่จะวางจำหน่ายในท้องตลาดหรือของเล่นภายหลังวางจำหน่ายในท้องตลาดมีความปลอดภัยอยู่เสมอ แม้ของเล่นเด็กจะตกไปถึงมือของผู้บริโภคต้องไม่เกิดความเสี่ยงภัยหรืออันตรายใด ๆ ต่อชีวิต ร่างกาย และสุขภาพ นอกจากนี้ เมื่อของเล่นเด็กเกิดความเสี่ยงหรือความไม่ปลอดภัยขึ้นก็ต้องมีการกำหนดมาตรการในการยับยั้งหรือมาตรการอื่น ๆ เพื่อมิให้ของเล่นเด็กที่ไม่ปลอดภัยตกไปอยู่ในมือของเด็กจนเกิดอันตราย การกำกับดูแลความปลอดภัยของของเล่นสำหรับเด็กก่อนวางจำหน่ายในท้องตลาดถือเป็นมาตรการที่กำหนดให้ของเล่นเด็กต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ หากของเล่นไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด หรือผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องที่บังคับก็ไม่สามารถวางจำหน่ายของเล่นเด็กในสหภาพยุโรปได้ โดยกำหนดมาตรการกำกับดูแลความปลอดภัยกรณีการผลิตภายในสหภาพยุโรปในกรณีการนำเข้าและกรณีการจัดจำหน่ายที่ได้กำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการให้ของเล่นสอดคล้องกับมาตรฐาน ดังนี้⁹

3.1.3.1 การกำกับดูแลความปลอดภัยกรณีการผลิตภายในสหภาพยุโรป

ถือเป็นมาตรการตามกฎหมายแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยความปลอดภัยในของเล่นเด็กที่กำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการของเล่นเด็กที่จะวางจำหน่ายในท้องตลาดต้องออกแบบและผลิตของเล่นเด็กให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยต่าง ๆ และมีหน้าที่ในการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มั่นใจว่าของเล่นเด็กเป็นไปตามมาตรฐานและมีความปลอดภัยรวมถึงกำหนดหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบและรับรองของเล่นเด็กที่จะวางจำหน่ายในท้องตลาดในสหภาพยุโรป

1) การออกแบบและผลิตของเล่นสำหรับเด็กให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยโดยผู้ผลิต (Manufacturer)¹⁰ มีหน้าที่ออกแบบและผลิตของเล่นเด็กให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยที่สำคัญ (Essential Safety Requirements) และมีหน้าที่นำของเล่นเด็ก

⁹ สำนักงานมาตรฐานการทางการค้าต่างประเทศ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 7. หน้า 28-29.

¹⁰ Article 4 (1) (Obligations of manufacturers) of Safety of Toys Directive 2009/48/EC.

พร้อมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ารับตรวจสอบและรับรองความเป็นไปตามมาตรฐานก่อนที่จะนำของเล่นเด็กวางจำหน่ายในท้องตลาดต่อไป ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่¹¹

(1) ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยเฉพาะ (Particular Safety Requirements) ผู้ผลิตมีหน้าที่ต้องการออกแบบและผลิตของเล่นเด็กให้เป็นไปตามข้อกำหนดความปลอดภัยเฉพาะ โดยผู้ผลิตมีหน้าที่ในการออกแบบและผลิตโดยใช้วิธีการที่ไม่ทำให้ของเล่นเด็กปรากฏความเสี่ยง หรือลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากของเล่นเด็ก ซึ่งข้อกำหนดด้านความปลอดภัยเฉพาะบังคับกับของเล่นเด็กบางประเภทที่กฎเกณฑ์แห่งสหภาพยุโรป กำหนดไว้ เช่น ผู้ผลิตต้องผลิตของเล่นเสริมทักษะ (Activity Toys)¹² โดยลดความเสี่ยงอันตรายจากการกดทับร่างกาย ผู้ผลิตต้องออกแบบและผลิตของเล่นเด็ก โดยไม่มีส่วนประกอบของสารเคมีต้องห้ามหรือมีปริมาณที่ไม่เกินไปกว่าที่กฎเกณฑ์แห่งสหภาพยุโรป กำหนดและต้องออกแบบของเล่นในวิธีการที่สามารถทำให้ของเล่นไม่มีความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อร่างกายมนุษย์จากการระเหยหรือสัมผัสสารเคมีโดยตรง

(2) ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยทั่วไป (General Safety Requirements) เป็นข้อกำหนดที่วางหลักการพื้นฐานอย่างกว้าง ๆ โดยมีเจตนารมณ์เพื่ออุดช่องว่างของข้อกำหนดด้านความปลอดภัยเฉพาะ หากข้อกำหนดด้านความปลอดภัยเฉพาะไม่ได้กำหนดไว้หรือไม่ครอบคลุมถึงของเล่นเด็กประเภทใดของเล่นเด็กนั้นต้องเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยทั่วไป คือต้องไม่เป็นอันตรายต่อร่างกายหรือส่งผลกระทบต่อสุขภาพในระยะยาวของผู้ใช้หรือบุคคลที่สาม โดยต้องคำนึงการเล่นปกติและพฤติกรรมของเด็กร่วมด้วย เช่น กรณีของเล่นที่อันตรายจากการกลืนแม่เหล็ก ในขณะที่กฎเกณฑ์แห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยความปลอดภัยในของเล่นเด็กยังไม่มีข้อกำหนดเฉพาะในการกำหนดมาตรฐานในการออกแบบหรือผลิตของเล่นที่มีส่วนประกอบแม่เหล็กและมาตรฐานของเล่นเด็กในส่วนนั้น จึงใช้ข้อกำหนดทั่วไปในการบังคับกับของเล่นที่มีแม่เหล็กเป็นส่วนประกอบที่ปรากฏความเสี่ยง¹³

¹¹ Article 10 (1) (Essential safety requirements) of Safety of Toys Directive 2009/48/EC. อ้างถึงใน TÜV SÜD (Thailand). (2559). *REACH คืออะไร?*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.tuvsud.com/th-th/services/testing/chemical-testing/reach> [2565, มิถุนายน 30].

¹² Annex 2 of Safety of Toys Directive 2009/48/EC.

¹³ TÜV SÜD (Thailand). (2559). *REACH คืออะไร?*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.tuvsud.com/th-th/services/testing/chemical-testing/reach> [2565, มิถุนายน 30].

2) ผู้ผลิตมีหน้าที่ต้องประเมินความปลอดภัยในของเล่นเด็กและนำของเล่นเด็กเข้ารับการตรวจสอบมาตรฐาน เพื่อให้มั่นใจว่าของเล่นเด็กมีความปลอดภัยตามที่กฎหมายกำหนดจึงสามารถวางจำหน่ายในสหภาพยุโรปได้

3) ผู้ผลิตมีหน้าที่ต้องจัดทำเอกสารทางเทคนิค การจัดทำเอกสารแสดงความสอดคล้อง (EC – Declaration Conformity) และรวบรวมและจัดทำเอกสารทางเทคนิค (Technical Document) หมายถึง เอกสารที่สามารถระบุข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมถึงเอกสารการรับรองความเป็นไปตามมาตรฐานของของเล่นเด็กตามกฎเกณฑ์แห่งสหภาพยุโรปที่ใช้บังคับ

3.1.3.2 การตรวจสอบของเล่นเด็กและเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ การกำหนดมาตรการการกำกับดูแลของเล่นเด็กเป็นการเฉพาะ โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องแต่งตั้งหน่วยงานที่มีอำนาจ (Notified Authority) ให้ดำเนินการในการติดตามตรวจสอบความปลอดภัยและมาตรฐานของของเล่นเด็กและออกหนังสือรับรองการตรวจสอบก่อนที่ผู้ผลิตจะวางจำหน่ายของเล่นเด็กในสหภาพยุโรป หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดังกล่าวสามารถแต่งตั้งตัวแทนที่เป็นหน่วยงานรับรองอิสระ (Notified Body/Conformity Assessments Body) ในการดำเนินการแทนตนได้ กฎเกณฑ์แห่งสหภาพยุโรปได้กำหนดคุณสมบัติของหน่วยงานรับรองอิสระ (Notified Body/Conformity Assessments Body) ที่ได้รับการแต่งตั้งต้องไม่มีส่วนได้เสียหรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับการออกแบบ การผลิต การพัฒนาของเล่นเด็ก อีกทั้งต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่¹⁴

หน่วยงานรับรองอิสระมีหน้าที่ในการตรวจสอบเอกสารทางเทคนิค (Technical Document) และตรวจสอบของเล่นเด็กว่าเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยตามกฎเกณฑ์แห่งสหภาพยุโรป และมาตรฐานของเล่นเด็กตามกฎเกณฑ์อื่น ๆ ที่ใช้บังคับหรือหากของเล่นเด็กเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยและมาตรฐานที่กำหนด พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องออกใบรับรองการตรวจสอบ (EC-type Examination Certification) หรือออกผลการตรวจสอบ (Internal Product Control Procedure) โดยใบรับรองหรือผลการตรวจสอบดังกล่าวต้องระบุชื่อและที่อยู่ของผู้ผลิต ผลการตรวจสอบโดยสรุป และพนักงานเจ้าหน้าที่อาจกำหนดเงื่อนไขที่จำเป็นกับผู้ผลิตของ

¹⁴ Article 26 (Requirements relating to notified bodies) of Safety of Toys Directive 2009/48/EC. อ้างถึงใน กรมการค้าต่างประเทศ. (2554). *Trade Measures Review 2011 Vol. 2* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักมาตรการทางการค้า. หน้า 8.

เล่นเด็ก¹⁵ อย่างไรก็ดี หากตรวจสอบแล้วพบว่าของเล่นไม่เป็นไปตามข้อกำหนดและมาตรฐานต้องให้ผู้ผลิตจัดการกับของเล่นเด็กตามมาตรการที่เหมาะสม และต้องไม่ออกหนังสือรับรองการตรวจสอบให้ ซึ่งหน่วยงานรับรองอิสระยังมีหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบของเล่นเด็ก แม้ได้รับใบรับรองหรือผลการทดสอบว่าของเล่นเป็นไปตามข้อกำหนดหรือมาตรฐานก็ตาม¹⁶

ในกรณีผู้ผลิตของเล่นเด็กรายใดที่ผ่านการตรวจสอบโดยวิธีการควบคุมคุณภาพของสินค้า (Internal Product Control Procedure) หน่วยงานรับรองอิสระหรือหน่วยงานรับรองมาตรฐานมีหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบของเล่นเด็ก โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวล่วงหน้า พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเก็บตัวอย่างของเล่นเด็ก เพื่อนำไปทดสอบเพื่อยืนยันว่าของเล่นเด็กยังเป็นไปตามข้อกำหนดและมาตรฐานหรือไม่ หากพบว่าของเล่นไม่เป็นไปตามมาตรฐาน หน่วยงานต้องดำเนินการตามมาตรการที่เหมาะสม¹⁷ กรณีผู้ผลิตของเล่นเด็กรายใดที่ผ่านการตรวจสอบโดยวิธีการตรวจสอบแบบ EC-type (EC – type Examination) หน่วยงานรับรองอิสระพบว่าของเล่นเด็กไม่ได้เป็นไปตามข้อกำหนดและมาตรฐานแล้ว หน่วยงานรับรองอิสระต้องแจ้งต่อผู้ผลิตให้จัดการกับของเล่นตามมาตรการที่กำหนด หากผู้ผลิตไม่ปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว หน่วยงานรับรองอิสระมีหน้าที่ในการระงับ เพิกถอนหนังสือรับรองการตรวจสอบได้¹⁸ อย่างไรก็ดี ในการดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงานรับรองอิสระที่ได้รับการรับรองต้องแจ้งต่อหน่วยงานที่มีอำนาจ (Notified Authority) หรือประเทศของตนทุกครั้ง เช่น การออกใบรับรอง การเพิกถอนใบรับรอง เป็นต้น ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกต้องรับรองว่าหน่วยงานรับรองอิสระในประเทศของตนต้องไม่ออกใบรับรองการทดสอบให้กับผู้ผลิตที่ถูกเพิกถอนหรือยกเลิกใบรับรองดังกล่าวมาก่อน¹⁹

3.1.3.3 การกำกับดูแลความปลอดภัยในของเล่นเด็กภายหลังจากวางจำหน่าย

¹⁵ Article 35 (Operational obligations of notified bodies) of Safety of Toys Directive 2009/48/EC. อ้างถึงใน กรมการค้าต่างประเทศ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 14. หน้า 8.

¹⁶ Article 20 (EC-type examination) of Safety of Toys Directive 2009/48/EC. อ้างถึงใน กรมการค้าต่างประเทศ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 14. หน้า 8.

¹⁷ Module B Annex 2 (Conformity Assessment Procedures) of Decision No 768/2008. อ้างถึงใน กรมการค้าต่างประเทศ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 14. หน้า 9.

¹⁸ Article 35 (Operational obligations of notified bodies) of Safety of Toys Directive 2009/48/EC. อ้างถึงใน กรมการค้าต่างประเทศ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 14. หน้า 9.

¹⁹ Article 36 (Information obligation of notified bodies) of Safety of Toys Directive 2009/48/EC. อ้างถึงใน กรมการค้าต่างประเทศ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 14. หน้า 9.

มาตรการกำกับดูแลของเล่นเด็กที่วางจำหน่ายในท้องตลาดเป็นมาตรการให้ข้อมูลและคำเตือนกับผู้บริโภคถึงความเสี่ยงหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กได้ เนื่องจากผู้ผลิตไม่อาจป้องกันได้โดยการผลิตหรือออกแบบ ตลอดจนติดตามตรวจสอบของเล่นเด็กที่เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยตามกฎหมายแห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยความปลอดภัยในของเล่นเด็กว่ายังมีคุณภาพหรือมีความปลอดภัยอยู่หรือไม่ เพื่อยืนยันและรับรองต่อผู้บริโภคที่อยู่ภายในสหภาพยุโรปว่าของเล่นเด็กที่ปลอดภัยและเป็นไปตามกฎหมายแห่งสหภาพยุโรปเท่านั้นที่จะสามารถวางจำหน่ายในท้องตลาด หากพบว่าของเล่นเด็กปรากฏความเสี่ยงที่อาจเกินอันตรายกับเด็ก กฎหมายได้กำหนดมาตรการในการบังคับกับของเล่นที่ไม่ปลอดภัยหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐาน รวมถึงการให้ข้อมูลกับผู้บริโภคถึงความเสี่ยงที่ปรากฏขึ้น เพื่อยืนยันให้ของเล่นเด็กเหล่านั้นยังวางจำหน่ายอยู่ในท้องตลาดจนอาจเกิดอันตรายต่อเด็ก อย่างไรก็ตาม กฎหมายแห่งสหภาพยุโรปได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลความปลอดภัยในของเล่นเด็กภายหลังวางจำหน่ายในท้องตลาด ตั้งแต่ขั้นตอนการให้ข้อมูลเกี่ยวกับของเล่นเด็ก มาตรการการติดตามตรวจสอบของเล่นเด็กที่วางจำหน่าย ตลอดจนมาตรการบังคับกรณีของเล่นเด็กไม่เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยหรือมาตรฐาน ดังนี้²⁰

1) การให้ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของเล่นเด็ก ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับของเล่นเด็กและข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถทราบถึงแหล่งที่มาของของเล่นได้ หากมีปัญหากับของเล่นสามารถติดต่อกับผู้ประกอบธุรกิจได้โดยตรง

(1) ผู้ผลิตมีหน้าที่ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับของเล่นเด็ก โดยต้องระบุชนิด เลขประจำตัวของเล่น (Serial Number) หรือข้อมูลอื่นใดที่สามารถระบุเอกลักษณ์ของเล่นเด็กชนิดได้ รวมถึงชื่อ เครื่องหมายการค้า และที่อยู่ของผู้ผลิตแห่งเดียวที่สามารถติดต่อได้²¹

(2) ผู้นำเข้ามีหน้าที่การให้ข้อมูลทั่วไป โดยต้องระบุข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้นำเข้า ได้แก่ ชื่อผู้นำเข้า ที่อยู่ เครื่องหมายการค้า รวมถึงที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ โดย

²⁰ กรมการค้าต่างประเทศ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 14. หน้า 13.

²¹ Article 4 (Obligations of Manufacturers) of Safety of Toys Directive 2009/48/EC. อ้างถึงใน กรมการค้าต่างประเทศ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 14. หน้า 10-11.

แสดงบนของเล่นเด็ก หรือบนบรรจุภัณฑ์ อีกทั้ง ผู้นำเข้ามีหน้าที่ในการตรวจสอบว่าผู้ผลิตได้ระบุข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับของเล่นเด็กที่สามารถระบุเอกลักษณ์ของเล่นชนิดนั้นหรือไม่²²

2) การให้ข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับของเล่นเด็ก ข้อมูลเฉพาะ หมายถึง ข้อมูลหรือคำเตือนของของเล่นแต่ละชนิดหรือประเภทนั้น เช่น วิธีการใช้อย่างปลอดภัย และข้อควรระวังต่าง ๆ เป็นต้น เนื่องจากการออกแบบหรือผลิตของเล่นเด็ก นอกจากต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยเพื่อให้ของเล่นเด็กไม่อาจปรากฏความเสี่ยงภัยแล้ว ทั้งยัง ต้องคำนึงถึงพฤติกรรมของเด็กที่ร่วมด้วยในบางกรณีไม่อาจป้องกันความเสี่ยงภัยอันเกิดจากพฤติกรรมของเด็กได้โดยวิธีการออกแบบหรือผลิต จึงทำให้ผู้ผลิตต้องระบุคำเตือนเพื่อแจ้งต่อเด็กหรือผู้ดูแลเด็กถึงข้อควรระวัง²³

3) วิธีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับของเล่นเด็ก ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องระบุข้อมูลทั่วไปและข้อมูลเฉพาะไว้บนของเล่นเด็ก หากไม่สามารถระบุลงบนของเล่นได้ให้ระบุไว้บนบรรจุภัณฑ์และเอกสารประกอบที่มาพร้อมกับของเล่นเด็ก หากเป็นข้อมูลเฉพาะต้องระบุว่า “คำเตือน” ก่อนระบุข้อความซึ่งต้องระบุในที่ที่เห็นได้ง่ายและเข้าใจง่าย เพื่อประกอบการพิจารณาของผู้บริโภคก่อนที่จะเลือกซื้อของเล่นเด็กไม่ว่าจะเลือกซื้อจากร้านค้าหรือทางอินเทอร์เน็ต

3.1.3.4 การติดตามตรวจสอบมาตรฐานและความปลอดภัยในของเล่นเด็ก

การติดตามดังกล่าวเป็นการกำกับดูแลให้ของเล่นเด็กสอดคล้องกับข้อกำหนดด้านความปลอดภัยและมาตรฐานอยู่เสมอ หากพบว่าของเล่นเด็กปรากฏความเสี่ยงที่อาจเกิดอันตรายย่อมสามารถแก้ไขได้ก่อนที่ความเสียหายจะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันและเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยระดับสูง ทั้งนี้ กฎเกณฑ์แห่งสหภาพยุโรปที่ใช้บังคับในการกำหนดมาตรฐานการติดตามตรวจสอบของเล่นเด็ก คือกฎเกณฑ์แห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยความปลอดภัยในของเล่นเด็ก ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับของเล่นเด็กโดยตรง และ EC No 765/2008 เป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดหน้าที่และวิธีการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบสินค้าที่มีมาตรฐานกำหนดที่วางจำหน่ายในท้องตลาด กฎเกณฑ์แห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยความปลอดภัยในของเล่นเด็กกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบของเล่นเด็กที่วางจำหน่ายใน

²² Article 4 (Obligations of Importers) of Safety of Toys Directive 2009/48/EC. อ้างถึงใน กรมการค้าต่างประเทศ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 14. หน้า 11.

²³ Annex 5 (Warnings) of Safety of Toys Directive 2009/48/EC. อ้างถึงใน กรมการค้าต่างประเทศ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 14. หน้า 11.

ท้องตลาดว่าเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยและมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ ซึ่งพิจารณาได้ ดังนี้²⁴

1) การติดตามตรวจสอบของเล่นเด็กโดยผู้ประกอบการธุรกิจ ผู้ผลิตมีหน้าที่ต้องนำของเล่นเด็กที่ตนออกแบบและผลิตเข้ารับการตรวจสอบและรับรองว่าเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยและเป็นไปตามมาตรฐานตามกระบวนการ EC-type Examination ที่ต้องดำเนินการทุก ๆ 5 ปี แต่หากมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิต วัสดุดิบ หรือส่วนประกอบใดในของเล่นเด็กต้องนำมาตรวจสอบทันที นอกจากนี้ หากมีเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาเทคโนโลยีที่ทำให้ของเล่นปลอดภัยขึ้น (State of Art) ที่กระทบต่อข้อกำหนดและมาตรฐานเดิมผู้ผลิตมีหน้าที่ในการประเมินความปลอดภัยและเข้ารับการตรวจสอบตามกระบวนการ แม้ว่าขณะที่ของเล่นเด็กถูกผลิตจะได้ดำเนินการตามข้อกำหนดและมาตรฐานเดิมก็ตาม²⁵ อีกทั้งผู้นำเข้ามีหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบของเล่นที่ตนนำเข้าโดยการสุ่มของเล่นเด็กที่วางจำหน่ายในสหภาพยุโรป และนำมาทดสอบว่าของเล่นเด็กเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยหรือมาตรฐานตามกฎหมายที่กำหนดหรือไม่ หากพบว่าของเล่นไม่เป็นไปตามข้อกำหนดต้องจัดเก็บคืนของเล่นที่วางจำหน่ายกลับคืน หรือกรณีของเล่นตกถึงมือผู้บริโภคจะต้องเรียกคืนของเล่นเด็กโดยเร็ว รวมถึงผู้นำเข้าต้องแจ้งข้อมูลการติดตามตรวจสอบและการดำเนินการใด ๆ ต่อผู้จัดจำหน่ายด้วย²⁶

2) การติดตามตรวจสอบของเล่นเด็กโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ ในประเทศสมาชิกต้องแต่งตั้งหน่วยงานที่มีความสามารถเป็นผู้ทำหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบของเล่นเด็กที่วางจำหน่ายในสหภาพยุโรป หรือเรียกว่า “หน่วยงานตรวจสอบ” (Market Surveillance)²⁷ หน่วยงานตรวจสอบมีหน้าที่ทั่วไปต้องติดตามตรวจสอบของเล่นเด็กที่วางจำหน่ายในท้องตลาดจนแน่ใจว่าสินค้าที่วางจำหน่ายในท้องตลาดเป็นไปตามข้อกำหนดและมาตรฐาน หากไม่เป็นเช่นนั้นหน่วยงานตรวจสอบต้องดำเนินการห้ามหรือจำกัดมิให้สินค้าวางจำหน่ายในท้องตลาด โดยเป็นไป

²⁴ สำนักงานมาตรฐานการทางการค้าต่างประเทศ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 7. หน้า 30-31.

²⁵ European Commission. (2016). *Toy Safety Directive 2009/48/EC. an Explanatory Guidance Document*. European Commission Journal 1. pp.45 -46 อ้างถึงใน สำนักงานมาตรฐานการทางการค้าต่างประเทศ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 7. หน้า 32.

²⁶ Article 6 (6) of Safety of Toys Directive 2009/48/EC. อ้างถึงใน กรมการค้าต่างประเทศ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 14. หน้า 12.

²⁷ Article 39 (Precautionary Principle) of Safety of Toys Directive 2009/48/EC.

ตามกฎเกณฑ์แห่งสหภาพยุโรปว่าด้วยการติดตามตรวจสอบสินค้า ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่มุ่งหมายให้สินค้าเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัย และเป็นกรอบในการดำเนินการควบคุมสินค้าที่มาจากประเทศที่สาม (Third Countries)²⁸

อำนาจหน้าที่ทั่วไปของหน่วยงานตรวจสอบ โดยมีหน้าที่ตรวจสอบเอกสารทางเทคนิคที่ระบุข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับของเล่นเด็กทั้งหมด ตรวจสอบลักษณะภายนอกของของเล่นเด็ก รวมถึงการตรวจสอบของเล่นผ่านห้องปฏิบัติการจากตัวอย่างที่เพียงพอ จากนั้นหน่วยงานตรวจสอบต้องจัดทำรายงานสรุปการตรวจสอบ โดยประกอบด้วยการประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากของเล่นเด็ก และของเล่นเด็กนั้นเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยหรือไม่ ในการดำเนินการดังกล่าวหน่วยงานตรวจสอบอาจขอให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าให้ข้อมูลและเอกสารที่จำเป็นที่แสดงให้เห็นว่าของเล่นเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัย และมีอำนาจสั่งให้หน่วยงานรับรองอิสระ (Notified Body) ส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออก การปฏิเสธ หรือการถอนหนังสือรับรองการตรวจสอบของของเล่นเด็ก เอกสารทางเทคนิค (Technical Document) และรายงานผลการตรวจสอบที่หน่วยงานรับรองอิสระดำเนินการ หากจำเป็นหน่วยงานตรวจสอบอาจสั่งให้หน่วยงานรับรองอิสระทบทวนการตรวจสอบเพื่อออกไปรับรองใหม่²⁹ และให้ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบของเล่นเด็กของตนอยู่เสมอ โดยต้องนำของเล่นเข้ารับการตรวจสอบใหม่เพื่อออกไปรับรองทุก ๆ 5 ปี และเก็บตัวอย่างของเล่นที่วางจำหน่ายกลับมาทดสอบถึงความสอดคล้องกับข้อกำหนดด้านความปลอดภัยต่าง ๆ คู่ขนานกับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เฉพาะในการตรวจสอบเอกสารและของเล่นเด็กที่วางจำหน่ายในท้องตลาดเพื่อจัดทำรายงานประเมินความเสี่ยงและผลการตรวจสอบ³⁰

3) การบังคับกรณีของเล่นเด็กไม่เป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ปลอดภัย กฎเกณฑ์แห่งสหภาพยุโรปได้กำหนดมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงภัยที่อาจเกิดขึ้นจากของเล่นเด็กกับเด็ก หากพบว่าของเล่นเด็กปรากฏความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของเด็ก โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อยับยั้งมิให้ของเล่นที่ปรากฏความเสี่ยงยังคงวางจำหน่ายในท้องตลาดต่อไป หน้าที่ของผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จัดจำหน่ายกรณีพบว่าของเล่นไม่เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัย

²⁸ สำนักงานมาตรฐานทางการค้าต่างประเทศ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 7. หน้า 35-36.

²⁹ Article 41 (3) (Instructions to the notified body) of Safety of Toys Directive 2009/48/EC.

³⁰ สำนักงานมาตรฐานทางการค้าต่างประเทศ. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 7. หน้า 40.

หรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานต้องใช้มาตรการที่เหมาะสม หากจำเป็นอาจต้องจัดเก็บคืนจากที่จัดจำหน่ายหรือเรียกคืนของเล่นเด็กจากผู้บริโภคเพื่อนำของเล่นเด็กเหล่านั้นไปแก้ไขและปรับปรุงให้เป็นไปตามกฎหมาย และหากของเล่นเด็กปรากฏความเสี่ยงภัยที่อาจก่อให้เกิดอันตราย ผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จัดจำหน่ายต้องแจ้งต่อหน่วยงานตรวจสอบในประเทศที่วางจำหน่ายทันที พร้อมทั้งระบุข้อมูลของเล่นเด็ก ความเสี่ยงที่ปรากฏ และมาตรการที่ตนได้ดำเนินการไปแล้ว ซึ่งผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จัดจำหน่ายมีหน้าที่ในการดำเนินการตามหรือร่วมกันกับหน่วยงานตรวจสอบกำหนดเพื่อความปลอดภัยของเด็ก³¹

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็ก ในกฎเกณฑ์แห่งสหภาพยุโรป (Directive 2009/48/EC of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the Safety of Toys) นั้น พบว่ามีกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องในการใช้บังคับกฎหมายกับของเล่นสำหรับเด็ก โดยเฉพาะ มีทั้งการกำหนดค่านิยามข้อกำหนดความปลอดภัยต่าง ๆ การได้รับใบรับรองความปลอดภัย และการตรวจสอบคุณภาพของสินค้าที่ผู้ผลิตได้ผลิตของเล่นสำหรับเด็ก เพื่อแสดงให้เห็นว่าในสหภาพยุโรปมีการกำกับดูแลความปลอดภัยต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น และมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็กในสหรัฐอเมริกา

ในยุคปัจจุบันขั้นตอนกระบวนการผลิตสินค้ามีความซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลให้ผู้บริโภคไม่สามารถป้องกันความเสี่ยงภัยได้ด้วยตนเอง และเด็กถือเป็นผู้บริโภคที่อยู่ในกลุ่มที่เปราะบาง (Vulnerable Person) ที่อาจเกิดอันตรายมากกว่าบุคคลทั่วไป โดยสหรัฐอเมริกาได้มีคณะกรรมการคุ้มครองความปลอดภัยของสินค้า (The United States Consumer Product Safety Commission) ซึ่งเป็นหน่วยงานภาคเอกชนที่กฎหมายกำหนดให้มีมาตรฐานในการออกแบบและผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็กโดยเฉพาะ และเป็นองค์กรกลางในการประสานข้อมูลและแจ้งเตือนความไม่ปลอดภัยให้แก่ประชาชน โดยมีหน้าที่เก็บรวบรวมสถิติ เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับความไม่ปลอดภัยของสินค้า เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายในการกำกับดูแลความปลอดภัยของสินค้าสำหรับเด็ก อีกทั้งยังมีการกำหนดการกำกับดูแลความปลอดภัยของเล่นเด็ก

³¹ Article 4 (8) (Obligations of manufacturers) of Safety of Toys Directive 2009/48/EC.

ก่อนวางจำหน่าย ให้เป็นไปตามมาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยที่จะต้องได้รับการตรวจสอบเพื่อให้เรียบร้อย และการกำหนดการกำกับดูแลความปลอดภัยของเล่นเด็กหลังวางจำหน่าย เพื่อเป็นการให้มีมาตรฐานและมีความปลอดภัยเสมอ โดยกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการในการให้ข้อมูลและมีคำเตือนกับผู้บริโภคถึงความเสี่ยงหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยได้บัญญัติกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้าอุปโภคและบริโภค (Consumer Product Safety Act 1972)³² ขึ้น ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดจากสินค้า และพัฒนามาตรฐานของสินค้าให้เกิดความปลอดภัยกับผู้บริโภค โดยกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับกับสินค้าทั่วไปและของเล่นเด็ก และได้แยกหมวดสำหรับสินค้าสำหรับเด็ก รวมถึงของเล่นเด็กไว้ด้วย โดยกำหนดนิยาม ประเภท และมาตรการกำกับดูแลความปลอดภัยเฉพาะของเล่นเด็กโดยตรง³³

3.2.1 นิยามและประเภทของสินค้าสำหรับเด็ก

ในปี ค.ศ. 2008 สหรัฐอเมริกาได้ประกาศใช้กฎหมายเพิ่มเติมว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้าอุปโภคและบริโภคอีกฉบับ คือ Consumer Product Safety Improvement Act 2008 โดยเพิ่มเติมการกำกับดูแลความปลอดภัยในสินค้าสำหรับเด็ก (Children's Product Safety) ไว้โดยเฉพาะ กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดนิยามของคำว่า “ของเล่นเด็ก (Children's Toys)” หมายถึง สินค้าที่ถูกออกแบบและมีความมุ่งหมายให้เด็กอายุไม่เกิน 12 ปีใช้สำหรับเล่น ซึ่งไม่รวมถึงอุปกรณ์เครื่องเล่นในสนามเด็กเล่น อุปกรณ์กีฬา และเครื่องดนตรี เป็นต้น³⁴

กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้า ได้แบ่งประเภทของเล่นเด็กออกเป็น 2 ประเภท การแบ่งประเภทดังกล่าวใช้เกณฑ์ส่วนประกอบของของเล่นเด็ก และอายุเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้³⁵

³² Section 2 (b) (15 USC 2051) of Consumer Product Safety Act 1972.

³³ สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ นครชิคาโก. (2560). *ข้อกำหนดสินค้าของใช้กับเด็กในสหรัฐอเมริกา*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.ryt9.com/s/expd/1011167> [2565, มิถุนายน 29].

³⁴ Sections 108 (e) (15 USC 2057c) of Consumer Product Safety Improvement Act 2008.

³⁵ สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ นครชิคาโก. (2560). *ข้อกำหนดสินค้าของใช้กับเด็กในสหรัฐอเมริกา*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.ryt9.com/s/expd/1011167> [2565, มิถุนายน 29].

1) ของเล่นเด็กที่แบ่งตามส่วนประกอบ กฎหมายดังกล่าวได้คำนึงถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับผู้บริโภคที่เป็นเด็กได้ จึงได้ใช้ส่วนประกอบของของเล่นเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประเภทของเล่นเด็ก กล่าวคือ³⁶

(1) ของเล่นเด็กที่มีส่วนประกอบเป็นชิ้นเล็ก ๆ ที่สามารถหลุดออกมา เช่น ตาหรือจุกของตุ๊กตาทามิ หรือพลาสติกปิดช่องระบายลมในของเล่นมีเสียงเมื่อบีบ

(2) ของเล่นที่มีประกอบด้วยแม่เหล็ก คือของเล่นเด็กที่ประกอบกันได้ โดยอาศัยแม่เหล็กเป็นส่วนประกอบ เช่น ตัวต่อ เป็นต้น

(3) ของเล่นชนิดนี้เวลาเล่นต้องใส่แบตเตอรี่ เช่น รถยนต์บังคับ คอมพิวเตอร์จำลอง เป็นต้น

2) ของเล่นเด็กแบ่งตามเกณฑ์อายุ คณะกรรมการว่าด้วยความปลอดภัยในสินค้า (The United States Consumer Product Safety Commission) ได้จัดทำแนวทางการในการแบ่งแยกของเล่นเด็กในแต่ละช่วงอายุ (The Age Determination Guidelines) ไว้เพื่อเป็นแนวทางที่แนะนำของเล่นที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละช่วงวัย ดังนี้³⁷

(1) ของเล่นสำหรับเด็กอายุไม่เกิน 36 เดือนหรือไม่เกิน 3 ปี ของเล่นที่เหมาะสมจะต้องส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็ก การจับ การไต่ขึ้น เช่น ของเล่นสำหรับบีบ ของเล่นที่ทำให้เกิดเสียง เป็นต้น และของเล่นต้องมีขนาดใหญ่พอสมควรเป็นทรงมนไม่มีมุมแหลมคม ไม่สามารถนำเข้าปากได้ และต้องไม่มีสารเคมีอันตรายเป็นส่วนประกอบ เนื่องจากเด็กอายุไม่เกิน 36 เดือนมีพัฒนาการทางด้านร่างกายยังไม่เต็มที่ที่มีพฤติกรรมในการนำของเล่นเข้าปาก และยังอยู่ภายใต้การดูแลของผู้ปกครองตลอดเวลาเนื่องจากไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเต็มที่

(2) ของเล่นสำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 3 ถึง 5 ปี จะต้องส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ เช่น ดินน้ำมัน เกมสัจจับคู่ภาพ ซึ่งต้องมีน้ำหนักเบา มีลักษณะที่เล่นได้ง่าย ไม่แตกหรือหักง่าย เนื่องจากเด็กในช่วงอายุนี้นี้พูดคุ้ยรู้เรื่อง แต่ก็ยังไม่มีความรู้ในหลีกเลี่ยงอันตราย จึงต้องอยู่ภายใต้การดูแลของผู้ปกครองหรือบุคคลใกล้ชิด

³⁶ U.S. Consumer Product Safety Commission. (2009). *For Kids Sake - Think Toy Safety*. CPSC Publication. pp.21-22.

³⁷ Timothy P. Smith. (2002). *Age Determination Guidelines: Relating Children's Ages to Toy Characteristics and Play Behavior*. U.S. Consumer Product Safety Commission (CPSC). pp.7-10.

(3) ของเล่นสำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 6 ถึง 12 ปี เด็กในช่วงอายุนี้อาจมีการพัฒนาการด้าน ร่างกายสมบูรณ์เต็มที่และสื่อสารได้รู้เรื่อง ของเล่นที่เหมาะสมย่อมเป็นของเล่นที่มีการเล่นที่ซับซ้อนขึ้น และเป็นของเล่นที่ไม่มีรูปแบบที่กำหนดตายตัวเพื่อส่งเสริมจินตนาการ เช่น ตัวต่อประเภทต่าง ๆ อุปกรณ์วาดรูป เป็นต้น

3.2.2 การกำกับดูแลความปลอดภัยในของเล่นสำหรับเด็กก่อนวางจำหน่ายในท้องตลาด

ผู้ประกอบการธุรกิจของเล่นเด็กที่เกี่ยวข้องและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะมีหน้าที่ในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ของเล่นเด็กที่จะวางจำหน่ายในท้องตลาดมีความปลอดภัย นอกจากนี้ เมื่อของเล่นเด็กเกิดความเสียหายหรือความไม่ปลอดภัยขึ้น มีมาตรการในการยับยั้งหรือมาตรการอื่น ๆ เพื่อให้ของเล่นเด็กที่ไม่ปลอดภัยตกไปอยู่ในมือของเด็กจนเกิดอันตราย โดยการกำกับดูแลของเล่นเด็กก่อนวางจำหน่ายในท้องตลาดเป็นมาตรการที่กำหนดให้ของเล่นเด็กต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ หากของเล่น ไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด หรือผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องที่ใช้บังคับ ย่อมไม่สามารถวางจำหน่ายของเล่นในสหรัฐอเมริกาได้ ดังนั้น กฎหมายจึงกำหนดการกำกับดูแลความปลอดภัยในขั้นตอนการผลิตภายในประเทศ ขั้นตอนการนำเข้า โดยผู้ประกอบการธุรกิจและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการดำเนินการให้ของเล่นสอดคล้องกับมาตรฐานดังนี้³⁸

3.2.2.1 การกำกับดูแลความปลอดภัยกรณีการผลิตในประเทศ กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้าได้กำหนดมาตรการกำกับดูแลความปลอดภัยในขั้นตอนการผลิตเป็น มาตรการที่กำหนดให้ของเล่นเด็กที่จะวางจำหน่ายในท้องตลาดต้องมีความปลอดภัย กฎหมายจึงกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการของเล่นเด็กต้องออกแบบและผลิตของเล่นเด็กให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัย และมีหน้าที่ในการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มั่นใจว่าของเล่นเด็กเป็นไปตามมาตรฐาน รวมถึงกำหนดหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบและรับรองของเล่นเด็กที่จะวางจำหน่ายในท้องตลาดในสหรัฐอเมริกา³⁹

³⁸ สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ นครชิคาโก. (2560). *ข้อกำหนดสินค้าของใช้กับเด็กในสหรัฐอเมริกา*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.ryt9.com/s/expd/1011167> [2565, มิถุนายน 29].

³⁹ ชิตพล หงศาลา. (2552). *ปัญหากฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค: ศึกษากรณีความรับผิดชอบของผู้ประกอบการที่มีต่อผู้บริโภคในผลิตภัณฑ์ของเล่นเด็ก*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 40.

1) การออกแบบและผลิตของเล่นเด็กให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยโดยผู้ผลิต ซึ่งผู้ผลิตมีหน้าที่ออกแบบและผลิตของเล่นเด็กให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยและเป็นไปตามมาตรฐาน (ASTM F963) อีกทั้ง กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้ากำหนดให้ผู้ผลิตต้องนำของเล่นเด็กเข้ารับการตรวจสอบมาตรฐาน เพื่อได้รับใบรับรองว่าของเล่นเด็กเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัย⁴⁰ โดยผู้ผลิตต้องนำส่วนประกอบทุกชนิดที่จะนำมาผลิตของเล่นเด็กเข้ารับการตรวจสอบจากหน่วยงานรับรองอิสระ (Conformity Assessment Body) เพื่อยืนยันว่าส่วนประกอบที่นำมาใช้ไม่มีส่วนใดที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยหรือปรากฏความเสี่ยง เมื่อผู้ผลิตได้ผลิตของเล่นเด็กเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ผลิตต้องนำส่งตัวอย่างของเล่นเด็กที่เสร็จสมบูรณ์เข้ารับการตรวจสอบอีกครั้งว่า ของเล่นเด็กเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยหรือเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ เมื่อผ่านการตรวจสอบจึงจะได้รับการรับรองจากหน่วยงานรับรองอิสระ หากผลการตรวจสอบปรากฏว่าของเล่นเด็กที่ส่งตรวจไม่เป็นไปตามข้อกำหนดหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานแม้เพียงชิ้นเดียว ผู้ผลิตจะต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ของเล่นเด็กเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัย และเข้ารับการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบและกระบวนการผลิตก็ต้องนำสินค้าเข้ารับการตรวจสอบ⁴¹

2) การตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของเล่นเด็กโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ หน่วยงานรับรองอิสระ (Conformity Assessments Body) ที่ได้รับการแต่งตั้งจะมีหน้าที่ในการตรวจสอบมาตรฐานและความปลอดภัยในของเล่นเด็ก ตลอดจนพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องไม่มีส่วนได้เสียหรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับการออกแบบ การผลิต การพัฒนาของเล่นเด็ก⁴² และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการทดสอบผลการตรวจสอบ และใบรับรองว่าของเล่นเด็กเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยหรือเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดเป็นเวลา 5 ปีนับตั้งแต่วันที่ได้ออกใบรับรองดังกล่าว⁴³

⁴⁰ Sections 106 (a) (15 USC 2056b) of Consumer Product Safety Improvement Act 2008.

⁴¹ U.S Consumer Product Safety Commission. (2017). *List of Cpsc- Accepted Testing Laboratories*. (Online). Available : <https://www.cpsc.gov/cgi-bin/labsearch/> [2022, June 29].

⁴² §1112.11 What are the types of third party conformity assessment bodies? of Code of Federal Regulations.

⁴³ §1112.25 What are a third-party conformity assessment body's recordkeeping responsibilities of Code of Federal Regulations.

3.2.2.2 การกำกับดูแลความปลอดภัยกรณีการนำเข้า ถือเป็น การกำกับดูแลของเล่นเด็กที่มีได้ผลิตในสหรัฐอเมริกา และผู้ประกอบการที่ประสงค์ที่จะนำของเล่นเด็กที่ผลิตในต่างประเทศเพื่อวางจำหน่ายในท้องตลาด ทั้งนี้ กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้าจึงกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการของเล่นเด็กที่นำเข้าของเล่นเด็กเพื่อวางจำหน่ายในท้องตลาดต้องนำของเล่นเด็กเข้ารับการตรวจสอบจนแน่ใจว่าของเล่นเด็กให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยหรือไม่ และมีหน้าที่ในการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มั่นใจว่าของเล่นเด็กเป็นไปตามมาตรฐาน รวมถึงกฎหมายดังกล่าวกำหนดหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบว่าของเล่นเด็กที่เป็นไปตามที่กฎหมายเท่านั้นที่จะวางจำหน่ายในท้องตลาดในสหรัฐอเมริกาได้⁴⁴

3.2.3 การกำกับดูแลความปลอดภัยในของเล่นสำหรับเด็กหลังวางจำหน่ายในท้องตลาด

เพื่อควบคุมคุณภาพของของเล่นเด็กที่วางจำหน่ายในท้องตลาดมีความปลอดภัยอยู่เสมอ และกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการในการให้ข้อมูลและคำเตือนกับผู้บริโภคถึงความเสียหายหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กได้ ตลอดจนติดตามและตรวจสอบของเล่นเด็กให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้าและมาตรฐานตามกฎหมายอื่น ๆ ก่อนวางจำหน่ายว่ายังมีคุณภาพหรือมีความปลอดภัยตามกฎหมายอยู่หรือไม่ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา หากพบว่าของเล่นเด็กปรากฏความเสี่ยงที่อาจเกิดอันตรายกับเด็กกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้าได้กำหนดมาตรการในการบังคับกับของเล่นที่ไม่ปลอดภัยหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อยับยั้งมิให้ของเล่นเด็กเหล่านั้นยังคงวางจำหน่ายอยู่ในท้องตลาดและเกิดอันตรายต่อเด็ก⁴⁵

3.2.3.1 การให้ข้อมูลเกี่ยวกับของเล่นเด็ก การให้ข้อมูลเกี่ยวกับของเล่นเด็กตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้าเป็นการใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับของเล่นเด็กทั้งหมด ตั้งแต่ข้อมูลทั่วไปของของเล่นเด็ก ข้อมูลของผู้ผลิตและผู้นำเข้า รวมถึงคำเตือน เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของของเล่นเด็กได้ ตลอดจนข้อมูลดังกล่าวอาจทำให้ผู้บริโภคหรือผู้ดูแลได้ใช้ความระมัดระวังความเสี่ยงหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากของเล่นเด็กได้ โดยกฎหมายว่าด้วยความ

⁴⁴ US Product Safety Commission. (2017). *Children's Product Certificate (Cpc)*. (Online). Available : <https://www.cpsc.gov/TestingCertification/Childrens-Product-Certificate-CPC>. [2022, June 29].

⁴⁵ จิตพล หงสาธา. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 39. หน้า 45.

ปลอดภัยของสินค้าได้กำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจในการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับของเล่นเด็กผ่านคำเตือนและคู่มือความปลอดภัยที่แนบไปกับของเล่นเด็ก⁴⁶

3.2.3.2 การติดตามตรวจสอบมาตรฐานและความปลอดภัยในของเล่นเด็ก เป็นการกำกับดูแลให้ของเล่นเด็กสอดคล้องกับข้อกำหนดด้านความปลอดภัยและมาตรฐานอยู่เสมอ โดยกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้าซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับของเล่นเด็กโดยตรงได้กำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในการติดตามตรวจสอบของเล่นเด็ก และกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบของเล่นเด็กที่วางจำหน่ายในท้องตลาดว่าเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยและมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่⁴⁷

3.2.3.3 การบังคับกรณีของเล่นเด็กไม่เป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ปลอดภัย กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้านำมีวัตถุประสงค์ในการกำกับดูแลของสินค้าให้มีความปลอดภัย และไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคได้กำหนดมาตรการบังคับกรณีสินค้าไม่เป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ปลอดภัย แต่มิได้กำหนดมาตรการบังคับกรณีของเล่นเด็กที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ปลอดภัยไว้เฉพาะ แต่หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าของเล่นที่ปรากฏความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของเด็ก กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้าจึงกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้ของเล่นเด็กวางจำหน่ายในท้องตลาดต่อไป⁴⁸

1) การเรียกเก็บและเรียกคืนกรณีของเล่นเด็กไม่ปลอดภัยโดยผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่ในการแจ้งคณะกรรมการว่าด้วยการคุ้มครองความปลอดภัยของสินค้า พร้อมแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการไม่เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัย หรือความไม่ปลอดภัยของของเล่นเด็กทันที หลังจากนั้นผู้ประกอบธุรกิจต้องรอให้คณะกรรมการว่าด้วยการคุ้มครองความปลอดภัยจากสินค้าประเมินความเป็นอันตรายหรือความไม่สอดคล้องกับมาตรฐานของสินค้าเสียก่อน แล้วจึงออกคำสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการ⁴⁹ ในอีกกรณีหนึ่งผู้ประกอบธุรกิจสามารถดำเนินการเรียกคืนสินค้าด้วยความสมัครใจได้ โดยใช้วิธีการเรียกคืนสินค้าโดยสมัครใจ (Fast Track Product Recall) ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นระบบที่อนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถ

⁴⁶ ชิตพล หงศาลา. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 39. หน้า 45.

⁴⁷ ชิตพล หงศาลา. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 39. หน้า 46.

⁴⁸ ชิตพล หงศาลา. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 39. หน้า 47-48.

⁴⁹ Section. 15. [15 U.S.C. 2064(b)] of the Consumer Product Safety Act.

ดำเนินการเรียกคืนสินค้าร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่โดยไม่ต้องรอการประเมินความเสี่ยงภัยหรือความเป็นอันตรายของของเล่นเด็กจากพนักงานเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด⁵⁰

2) การบังคับกรณีของเล่นเด็กไม่ปลอดภัยโดยพนักงานเจ้าหน้าที่คณะกรรมการว่าด้วยการคุ้มครองความปลอดภัยของสินค้ามีอำนาจในการออกคำสั่งใด ๆ เช่น คำสั่งให้นำสินค้ากลับมาแก้ไขเปลี่ยนสินค้า ห้ามจำหน่าย หรือเรียกคืนสินค้า เป็นต้น พร้อมกำหนดรายละเอียดและหลักเกณฑ์ในการดำเนินการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้ากำหนด เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเหมาะสมกับระดับความรุนแรงหรือความเป็นอันตรายของสินค้า⁵¹

3.2.4 การแจ้งเตือนความไม่ปลอดภัยในของเล่นเด็ก

กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้าได้กำหนดมาตรการแจ้งเตือนความไม่ปลอดภัยของของเล่นเด็ก โดยกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการแจ้งเตือนความไม่ปลอดภัย เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหยุดการจำหน่ายและเป็นข้อมูลให้ผู้บริโภคในการใช้ความระมัดระวังในการใช้ หรือหลีกเลี่ยงการใช้ของเล่นเด็กนั้น ๆ โดยผู้ประกอบธุรกิจ ทั้งผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่ายมีหน้าที่แจ้งข้อมูลต่อคณะกรรมการว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้า ในกรณีของเล่นเด็กไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ของเล่นเด็กที่อาจบกร่องที่อาจเป็นอันตราย ตลอดจนของเล่นเด็กที่อาจก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรง โดยข้อมูลที่ต้องระบุทุกครั้งที่มีการแจ้งเตือน ได้แก่ รายละเอียดเกี่ยวกับของเล่นเด็ก ชื่อและที่อยู่ของผู้ประกอบธุรกิจ ลักษณะของความเสี่ยงภัย และอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับผู้บริโภค⁵²

3.2.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็ก

ในสหรัฐอเมริกาได้มีหน่วยงานอิสระที่เกี่ยวข้องในการควบคุมดูแลมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็ก ได้แก่

⁵⁰ US Product Safety Commission. (2017). *Cpsc Fast Track Recall Program*. (Online). Available : <https://www.cpsc.gov/Business--Manufacturing/RecallGuidance/CPSC-Fast-Track-Recall-Program>. [2022, June 29].

⁵¹ Office of Compliance and Field Operations. (2012). *Recall Handbook*. U.S. Consumer Product Safety Commission. pp.15–19.

⁵² SEC. 15. (b) of the Consumer Product Safety Act.

1) หน่วยงาน U.S. Consumer Products Safety Commission (CPSC) ได้กำหนดมาตรฐานบังคับเพื่อความปลอดภัยในการเล่นของเด็ก เช่น การห้ามใช้สาร Phthalate⁵³ ในสินค้าของเล่นสำหรับเด็กและสินค้าสำหรับทารก รวมทั้งห้ามผลิตและจำหน่ายสินค้าที่มีสารตะกั่วหรือสาร Phthalate โดยผู้ผลิตต้องใช้สารอันตรายให้น้อยที่สุด ห้ามผลิตและจำหน่ายของเล่นเด็กและผลิตภัณฑ์ดูแลเด็กที่มีสารเคมีที่เป็นอันตรายบางชนิดบรรจุอยู่ ประกอบกับในกรณีที่คณะกรรมการ CPSC พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย หรือผู้ขายสินค้าสำหรับเด็ก ผ่าฝืนมาตรฐานที่กำหนดไว้จะถือว่ามีความผิด ซึ่งมีโทษปรับตั้งแต่ 100,000 เหรียญสหรัฐ ถึง 15,000,000 เหรียญสหรัฐ และมีโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 5 ปี นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ติดฉลากเพื่อให้ทราบถึงอันตรายจากสินค้า โดยต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ดังนี้⁵⁴

(1) ระเบียบของรัฐบาลกลางและแนวปฏิบัติทางการค้าฉบับที่ 16 ค.ศ. 1976 ว่าด้วยเรื่องการค้าและการค้าระหว่างประเทศ และเครื่องหมายทางการค้าของของเล่น (Federal Regulation, Commercial Practices 16 (16 CFR) 1976 on the subject Commerce and Foreign Trade และ Marking of Toy)

(2) ข้อกำหนดในการติดฉลากสำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีความอันตรายแบบเรื้อรัง ค.ศ. 1988 (Labeling requirements for Art Materials Presenting Chronic Hazards 1988)

(3) คู่มือการทดสอบทางวิศวกรรมสำหรับการปฏิบัติ ค.ศ. 2001 (Engineering Test Manual for Practice 2001)

(4) รัฐบัญญัติคุ้มครองความปลอดภัยของเด็กในสหรัฐอเมริกา ข้อกำหนดกฎหมายที่เตือนเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็กขนาดเล็กและป้องกันการสำลัก ค.ศ.

⁵³ สาร Phthalate เป็นสารเคมีที่ใช้มากในผลิตภัณฑ์พลาสติกประเภทพีวีซีที่เป็น Consumer Products โดยใช้เป็น Plasticizers คือสารที่ทำให้เกิดความอ่อนตัวในเนื้อพลาสติก ดังนั้น ผลิตภัณฑ์พลาสติกพีวีซีที่มีความยืดหยุ่นหรืออ่อนตัวได้ (Soft Vinyl Products) มักจะมีสารพาทาเลตผสมอยู่ในเนื้อพลาสติกประมาณ 40% โดยน้ำหนัก และพลาสติกประเภทนี้เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายผลิตภัณฑ์กลุ่มต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นสารเคมีก่อมะเร็งที่มีโอกาสหลุดจากเนื้อพลาสติกเข้าสู่ร่างกายได้เสมอ โดยอาจผ่านทางกิน หายใจ สัมผัสทางผิวหนัง และจากการถ่ายเลือด อ้างถึงใน ทานตะวัน พระโสภา. (2564). *สารพาทาเลต (Phthalate) คืออะไร? มีผลต่อการมีลูกอย่างไร? (Phthalate may decrease your fertility)*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.drnoithethefamily.com/post/phthalate-may-decrease-your-fertility> [2565, กรกฎาคม 1].

⁵⁴ ชิตพล หงสาธา. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 39. หน้า 83-84.

2001 (U.S. Child Safety Protection Act, Small Parts Hazard Warning Rule and Rules for Reporting Choking Incidents 2001)

(5) แนวทางการกำหนดอายุ: ความสัมพันธ์ระหว่างอายุของเด็กกับลักษณะของเล่น และพฤติกรรมการเล่น ค.ศ. 2020 (Age Determination Guidelines: Relating Children's Ages to Toy characteristics and Play Behavior 2020)

2) หน่วยงาน American Society for Testing and Materials (ASTM) และ หน่วยงาน American National Standards Institute (ANSI) ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนได้กำหนดมาตรฐานสมัครใจประกอบด้วยเรื่อง Standard Consumer Safety Specification on Toy Safety (ASTM F963-03) หรือ ANSI Z315.1-1996 เรื่อง Tricycles-Safety Requirements และ ANSI/UL 696 เรื่อง Standard for Safety Electric Toys ทั้งนี้สาระสำคัญของมาตรฐาน ASTM F963 เกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้⁵⁵

(1) ขนาดของส่วนประกอบหรืออุปกรณ์ที่ใช้กับของเล่นเด็ก เช่น ลูกบอลหรือลูกแก้ว ชิ้นส่วนตัวต่อ (Puzzles) ส่วนประกอบของตุ๊กตา (เช่น ตาและจมูกของตุ๊กตา) ต้องมีขนาดไม่เล็กจนเด็กสามารถสูดหรือกลืนลงคอ จนเป็นอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจของเด็ก

(2) ระดับความตึงของเสียดสีผลิตภัณฑ์ของเล่นเด็กที่ต้องเล่นแนบกับหู เช่น โทรศัพท์สำหรับเด็กเล่น หรือผลิตภัณฑ์ของเล่นเด็กที่บีบแล้วมีเสียงไม่ดังจนเกินไป

(3) สารพิษตกค้างในผลิตภัณฑ์ของเล่นเด็กทั้งที่เป็นส่วนผสมในวัสดุ และเป็นสารเคลือบผิวผลิตภัณฑ์ของเล่นชิ้นนั้น เช่น ผลิตภัณฑ์ของเล่นที่ทำจากยางหรือพลาสติก สำหรับให้ทารกกัด ต้องไม่มีสารที่เป็นอันตรายเมื่อเด็กสัมผัสหรือกัดเข้าปาก เป็นต้น

(4) ความแหลมคมของผลิตภัณฑ์ของเล่นเด็ก เช่น อุปกรณ์ในชุดฝึกหัดตัดเย็บของเด็ก ชุดฝึกหัดทำอาหาร ต้องไม่มีส่วนที่เป็นปลายแหลมหรือสันคมที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก

(5) กระแสไฟฟ้าผลิตภัณฑ์ของเล่นเด็กที่ใช้แบตเตอรี่เป็นตัวขับเคลื่อน โดยเฉพาะรถยนต์จำลองที่สามารถขับได้จริง ต้องได้รับการตรวจสอบระบบควบคุมการรั่วไหลของกระแสไฟฟ้า การลัดวงจร หรือปุ่มสวิตซ์การทำงาน เป็นต้น

⁵⁵ ชิตพล หงสาธา. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 39. หน้า 85-86.

นอกจากนี้ ผู้ผลิตจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับฉลากสินค้าที่ติดบนบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ของเล่นเด็ก ทั้งคำแนะนำในการเล่นอย่างถูกวิธี อายุที่เหมาะสมของเด็กสำหรับของเล่นแต่ละชนิด คำเตือนให้ระมัดระวังอันตรายจากการเล่นของเล่นเพื่อป้องกันอันตรายจากการเล่นที่ไม่ถูกวิธี⁵⁶

3) หน่วยงานมาตรฐานอื่น ๆ ที่มตรัฐกำหนดขึ้น เช่น รัฐแคลิฟอร์เนียได้ออกรัฐบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามผลิตและจำหน่ายของเล่นที่มีสาร Phthalate เป็นส่วนประกอบเกินกว่า 1/10 ของ 1 เปอร์เซ็นต์ และผู้ผลิตจะต้องใช้สารที่มีพิษให้น้อยที่สุดทดแทนสาร Phthalate รวมทั้ง ห้ามใช้สารที่ก่อมะเร็งและสารที่เป็นพิษต่อระบบสืบพันธุ์แทนที่สารดังกล่าว โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2552 เป็นต้นไป⁵⁷

3.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็กในประเทศญี่ปุ่น

ในประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลความปลอดภัยของของเล่นสำหรับเด็ก คือ Food Sanitation Act 2005 เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันอันตรายอันเกิดจากอาหารหรือผลิตภัณฑ์ที่มีสารเคมีปนเปื้อน และกำหนดให้ของเล่นเด็กเป็นสินค้าที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายดังกล่าวที่กำหนดมาตรการในการกำกับดูแลของเล่นเด็กร่วมกับอาหาร และผลิตภัณฑ์ที่มีความเสี่ยงภัยอันอาจเกิดอันตรายต่อผู้บริโภค เนื่องจากกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นจัดระดับความเสี่ยงภัยสำหรับผลิตภัณฑ์ที่เป็นอาหารและผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่อาหารอยู่รวมกัน เพื่อกำหนดมาตรการกำกับดูแลความปลอดภัยในระดับเดียวกัน อีกทั้งยังได้ออกประกาศมาตรฐานเฉพาะ คือ Japan Toy Safety Standard (ST Standard) ซึ่งกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับของเล่นเด็ก อีกทั้งในประเทศญี่ปุ่นยังมีหน่วยงานอิสระที่ทำหน้าที่ควบคุมผลิตภัณฑ์ของเล่นเด็กโดยเฉพาะ โดยควบคุมอยู่ภายใต้กฎหมาย Food Sanitation Law และ The Electrical Appliance and Material Safety Law โดยเป็นกฎหมายที่กำหนดการนำเข้าสินค้า การติดฉลาก ความหมายของเล่นสำหรับเด็ก และกำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ คือ Ministry of Economy, Trade and Industry (METI)⁵⁸

⁵⁶ จิตพล หงศาลา. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 39. หน้า 87.

⁵⁷ จิตพล หงศาลา. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 39. หน้า 87.

⁵⁸ จิตพล หงศาลา. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 39. หน้า 87.

3.3.1 นิยามและข้อยกเว้นของของเล่นเด็ก

ในมาตรฐานความปลอดภัยในการเล่นเด็ก Japan Toy Safety Standard (ST Standard) ได้กำหนดนิยามและข้อยกเว้นของของเล่นเด็กโดยตรง กล่าวคือ

“ของเล่นเด็ก” หมายถึง วัตถุหรือสิ่งของที่ใช้เล่นสำหรับเด็กอายุไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์⁵⁹

นอกจากนี้ ในกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดตัวอย่างของเล่นเด็กที่อยู่ภายใต้บังคับ ได้แก่ ของเล่นสำหรับทารกที่มุ่งหมายให้นำเข้าปาก ของเล่นที่ทำด้วยวิธีการ Papier-Mache (Okiagari) ตู๊กตากระดาษ (Origami) ของเล่นที่ทำให้เกิดเสียง (Rattles) และตัวต่อ (Building Blocks) เป็นต้น โดยมาตรฐานดังกล่าวได้กำหนดข้อยกเว้นมิให้สินค้าให้อยู่ภายใต้บังคับตามมาตรฐานและกฎเกณฑ์การกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้⁶⁰

- 1) เครื่องเล่นในสนามเด็กเล่น
- 2) สินค้าที่ใช้สำหรับสะสม เช่น หุ่นยนต์จำลอง
- 3) สินค้าอันตราย ได้แก่ สินค้าที่ปล่อยแรงเลเซอร์ ปืนอัดลม (Compressed Gas Weapon) รวมถึงพลุ เป็นต้น
- 4) วิดีโอเกมส์ หรือเครื่องเล่นวิดีโอเกมส์ที่ต้องต่อกับคอมพิวเตอร์หรือโทรทัศน์

3.3.2 ประเภทของของเล่นเด็ก

ในกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในอาหาร และมาตรฐานความปลอดภัยในของเล่นเด็กสามารถแบ่งของเล่นเด็กออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การแบ่งประเภทโดยใช้เกณฑ์อายุของเด็ก และการแบ่งโดยใช้ลักษณะเฉพาะของของเล่นเด็ก ทั้งนี้ การแบ่งแยกของเล่นเด็กมีวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายในการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของของเล่นแต่ละชนิดโดยเฉพาะ เนื่องจากของเล่นเด็กแต่ละชนิดย่อมมีความเสี่ยงและอันตรายที่อาจเกิดขึ้นที่แตกต่างกัน ดังนี้⁶¹

3.3.2.1 ประเภทของเล่นเด็กแบ่งตามเกณฑ์อายุ มาตรฐานความปลอดภัยในของเล่นเด็กได้แบ่งของเล่นเด็กโดยใช้เกณฑ์อายุในการพิจารณา โดยสามารถแบ่งของเล่นสำหรับเด็กไว้สำหรับ 2 ช่วงอายุ เพื่อให้การกำกับดูแลหรือการกำหนดมาตรฐานเป็นไปอย่างเหมาะสมตามลักษณะของเด็กในแต่ละช่วงอายุที่มีระดับความเสี่ยงภัยที่ต่างกัน⁶²

⁵⁹ Part 3 Definition of Japan Toy Safety Standard.

⁶⁰ ชิตพล หงศาลา. อ้างแล้วเชิงบรรณที่ 39. หน้า 87.

⁶¹ ชิตพล หงศาลา. อ้างแล้วเชิงบรรณที่ 39. หน้า 88.

⁶² ชิตพล หงศาลา. อ้างแล้วเชิงบรรณที่ 39. หน้า 88-89.

1) ของเล่นเด็กสำหรับเด็กอายุไม่เกิน 36 เดือน ซึ่งเด็กในช่วงอายุไม่เกิน 36 เดือนยังถือว่าเป็นเด็กทารกที่ไม่มีภูมิคุ้มกันทางร่างกาย และไม่มีวุฒิภาวะที่เพียงพอในการเลือกและตัดสินใจเอง ตลอดจนพฤติกรรมของเด็กในช่วงอายุนี้ชอบนำสิ่งของเข้าปาก หรือหยิบจับสิ่งของรอบข้าง ของเล่นเด็กสำหรับเด็กช่วงอายุนี้จึงต้องมีมาตรฐานที่สูงและเข้มงวด เช่น ยางกัด (Pacifier) ของเล่นสำหรับบีบ (Squeeze Toys) หรือของเล่นที่ทำให้เกิดเสียง เป็นต้น

2) ของเล่นเด็กสำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 36 เดือนถึง 14 ปี ของเล่นเด็กที่เหมาะสมต้องส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ เช่น ดินน้ำมัน เกมสับจับคู่ภาพ ซึ่งต้องมีน้ำหนักเบา มีลักษณะที่เล่นได้ง่าย ไม่แตกหรือหักง่าย เนื่องจากเด็กช่วงอายุนี้พุดคุยรู้เรื่อง แต่ก็ยังไม่มีความรู้ในหลีกเลี่ยงอันตราย จึงต้องอยู่ภายใต้การดูแลของผู้ปกครองหรือบุคคลใกล้ชิด

3.3.2.2 ประเภทของเล่นเด็กแบ่งตามลักษณะเฉพาะ มาตรฐานความปลอดภัยในของเล่นเด็กได้แบ่งประเภทของเล่นเด็กตามลักษณะเฉพาะ เนื่องจากของเล่นแต่ละประเภทมีลักษณะที่แตกต่างกัน ทำให้ต้องกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยที่ต่างกัน เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากของเล่นแต่ละประเภทได้อย่างครบถ้วน เช่น⁶³

1) ของเล่นที่มีชิ้นส่วนขนาดเล็ก เป็นส่วนประกอบต้องมีขนาดที่ไม่ต่ำกว่าที่มาตรฐานความปลอดภัยกำหนด และชิ้นส่วนนั้นต้องไม่สามารถหลุดออกได้ง่ายโดยแรงของเด็ก ซึ่งของเล่นชนิดนี้ต้องผ่านการตรวจสอบขนาดและความทนทานแต่แรงของเด็ก

2) ของเล่นที่มีวัตถุประสงค้ให้เด็กนำเข้าปาก เช่น นกหวีด ลูกบอลยาง ต้องไม่สามารถแตกหรือหักได้ง่าย และไม่มีส่วนประกอบของสารเคมีอันตราย

3) ของเล่นที่สามารถรับน้ำหนักเด็ก ของเล่นมุ่งหมายในการให้เด็กนั่ง ชี หรือโยกขณะเล่น เช่น ม้าโยก กระดานลื่น เป็นต้น

3.3.3 การกำกับดูแลความปลอดภัยในของเล่นเด็กก่อนวางจำหน่ายในท้องตลาด

ในประเทศญี่ปุ่นได้มีการกำหนดมาตรฐานในการดูแลความปลอดภัยของเล่นเด็กไว้ว่า หากผู้ใดประสงค์ที่จะวางจำหน่ายของเล่นเด็กในประเทศญี่ปุ่นจำเป็นต้องดำเนินการต่าง ๆ เพื่อเป็นการรับรองหรือยืนยันว่าของเล่นเด็กเป็นไปตามกฎหมายที่ใช้บังคับและมาตรฐานความปลอดภัยในของเล่นเด็ก กล่าวคือ⁶⁴

⁶³ จิตพล หงศาลา. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 39. หน้า 89.

⁶⁴ จิตพล หงศาลา. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 39. หน้า 90.

3.3.3.1 การกำกับดูแลความปลอดภัยกรณีการผลิตภายในประเทศ กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในอาหารและมาตรฐานความปลอดภัยในของเล่นเด็กได้กำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจต้องออกแบบและผลิตของเล่นเด็กให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยและมาตรฐาน รวมถึงการเข้ารับการตรวจสอบจากหน่วยงานที่ได้รับการรับรอง อีกทั้ง กฎหมายได้กำหนดหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบเพื่อยืนยันว่าของเล่นเด็กเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยหรือเป็นไปตามมาตรฐาน

1) การออกแบบและผลิตของเล่นเด็กให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยโดยผู้ผลิต โดยผู้ผลิตมีหน้าที่ออกแบบและผลิตของเล่นเด็กให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในอาหารและมาตรฐานความปลอดภัยในของเล่นเด็กตลอดจนมีหน้าที่นำของเล่นเด็กพร้อมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพร้อมเอกสารที่ระบุถึงวัตถุประสงค์ วัสดุ สารเคมีและวิธีการผลิตของเล่นเด็ก เพื่อตรวจสอบและรับรองความเป็นไปตามมาตรฐานก่อนที่จะนำของเล่นเด็กวางจำหน่ายในท้องตลาดต่อไป⁶⁵

2) การตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของเล่นเด็กโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขถือเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในอาหาร มีหน้าที่ในการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานหรือความปลอดภัย ทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขสามารถแต่งตั้งหน่วยงานตรวจสอบและรับรอง (Registered Conformity Assessment) เพื่อทำหน้าที่แทนตนได้ เมื่อผู้ผลิตได้นำของเล่นเด็กและเอกสารหลักฐานเข้ารับการตรวจสอบแล้ว หน่วยงานตรวจสอบและรับรองต้องดำเนินการตรวจสอบให้เป็นไปตามมาตรฐานตามที่กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในอาหารกำหนดไว้ ซึ่งหากหน่วยงานตรวจสอบและรับรองได้ตรวจสอบตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับของเล่นเด็กทั้งหมดแล้ว หากของเล่นเด็กเป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยหรือเป็นไปตามมาตรฐาน หน่วยงานตรวจสอบรับรองย่อมต้องออกใบรับรองผลการตรวจสอบให้กับผู้ประกอบการต่อไป⁶⁶

3.3.3.2 การกำกับดูแลความปลอดภัยกรณีการนำเข้า กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในอาหารให้ความสำคัญการกำกับดูแลในขั้นตอนการนำเข้า เนื่องจากของเล่นเด็กผลิตต่างประเทศที่อาจมีมาตรฐานหรือข้อกำหนดด้านความปลอดภัยที่ต่ำกว่า หากไม่กำหนดมาตรการที่

⁶⁵ Article 8 of Food Sanitation Act.

⁶⁶ Labor and Welfare (MHLW) Ministry of Health. (2008). *Specifications and Standards and Testing Method for Toys*. 1 Labor and Welfare (MHLW) Ministry of Health. pp.6-9.

เข้มงวด ของเล่นเด็กนำเข้ามาจากต่างประเทศที่มีมาตรฐานต่ำกว่าอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็กในประเทศญี่ปุ่นได้ กฎหมายจึงได้กำหนดหน้าที่ของผู้นำเข้าและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการเพื่อกำกับดูแลความปลอดภัยในของเล่นเด็กในขั้นตอนการนำเข้า⁶⁷

1) การยื่นขอรับใบอนุญาตนำเข้าและแสดงเอกสารหลักฐาน โดยผู้นำเข้า ผู้นำเข้าที่ประสงค์นำของเล่นเด็กวางจำหน่ายในประเทศญี่ปุ่นมีหน้าที่ตามกฎหมายต้องยื่นเอกสารขอนำเข้าของเล่นเด็กและตัวอย่างของเล่นเด็กเพื่อให้หน่วยงานรับรอง (Conformity Assessment Body) ตรวจสอบ ผู้นำเข้าต้องยื่นแบบคำขอนำเข้าของเล่นเด็ก (Documents for Import Notification) พร้อมเอกสารที่ระบุถึงวัตถุดิบ วัสดุ สารเคมี และวิธีการผลิตของเล่นเด็ก หากของเล่นเด็กได้ผ่านการตรวจสอบโดยหน่วยงานรับรองอิสระจากต่างประเทศ ผู้นำเข้าต้องแนบผลการทดสอบดังกล่าวยื่นมาพร้อมกับแบบคำขอนำเข้า โดยผู้นำเข้าต้องยื่นเอกสารหลักฐานทั้งหมดต่อกระทรวงสาธารณสุขเพื่อพิจารณา⁶⁸ เมื่อหากกระทรวงสาธารณสุขพิจารณาแล้วเห็นว่าเห็นสมควรว่าของเล่นเด็กจำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบมาตรฐานก่อนที่จะพิจารณาอนุญาต ผู้นำเข้ามีหน้าที่ส่งตัวอย่างของเล่นเด็กที่ประสงค์จะนำเข้าเข้ารับการตรวจสอบ⁶⁹

2) การตรวจสอบของเล่นเด็กและเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ รัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในอาหารมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและพิจารณาออกใบรับรองการนำเข้าสินค้าที่อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ซึ่งรัฐมนตรีสามารถแต่งตั้งหน่วยงานตรวจสอบและรับรอง (Conformity Assessment Body) ในการดำเนินการแทนตนได้ เมื่อผู้นำเข้ายื่นแบบคำขอนำเข้าต่อกระทรวงสาธารณสุข พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบแบบคำขอและเอกสารหลักฐานที่แนบมาพร้อมกัน หากพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาแล้วเห็นว่าของเล่นเด็กเป็นไปตามมาตรฐานจึงออกใบรับรองการนำเข้า (Certificate of Inspection) ให้แก่ผู้นำเข้า⁷⁰ ในกรณีที่เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าควรนำของเล่นเด็กเข้ารับการตรวจสอบจากหน่วยงานตรวจสอบ หากของเล่นเด็กเป็นไปตามมาตรฐานและไม่อาจปรากฏความเสี่ยงต่อเด็กได้ พนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมต้องออก

⁶⁷ ชิตพล หงศาลา, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 39, หน้า 89.

⁶⁸ Article 27 of Food Sanitation Act.

⁶⁹ Article 28 of Food Sanitation Act.

⁷⁰ Article 29 of Food Sanitation Act.

ใบรับรองการนำเข้า (Certificate of Inspection) ให้แก่ผู้นำเข้า หากผลตรวจสอบปรากฏว่าของเล่นเด็กไม่เป็นไปตามมาตรฐานพนักงานเจ้าหน้าที่มีสิทธิปฏิเสธการออกใบรับรองการนำเข้า⁷¹

3.3.4 การกำกับดูแลความปลอดภัยในของเล่นเด็กภายหลังวางจำหน่ายในท้องตลาด

เมื่อของเล่นเด็กวางจำหน่ายในท้องตลาดแล้ว กฎหมายฉบับดังกล่าวยังได้กำหนดมาตรการให้ข้อมูลเกี่ยวกับของเล่นเด็ก มาตรการติดตามตรวจสอบมาตรฐานและความปลอดภัย ตลอดจนมาตรการบังคับกรณีของเล่นเด็กไม่เป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ปลอดภัย ซึ่งเป็นมาตรการกำกับดูแลความปลอดภัยในของเล่นเด็กขณะวางจำหน่ายในท้องตลาด เพื่อป้องกันมิให้ของเล่นเด็กไม่เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยหรือปรากฏความเสี่ยงยิ่งขึ้น

3.3.4.1 การให้ข้อมูลเกี่ยวกับของเล่นเด็ก กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในอาหารและมาตรฐานความปลอดภัยในของเล่นเด็กได้กำหนดมาตรการให้ข้อมูลเกี่ยวกับของเล่นเด็ก โดยกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจในการให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับของเล่นเด็กเพื่อให้ผู้บริโภคมีข้อมูลที่เพียงพอในการตัดสินใจเลือกซื้อของเล่นเด็ก และสามารถระมัดระวังอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้จากของเล่นเด็ก ตลอดจนกำหนดหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบการให้ข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจว่าได้ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด โดยผู้ประกอบธุรกิจที่ผลิตหรือนำเข้าของเล่นเด็กตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในอาหารและมาตรฐานความปลอดภัยในของเล่นเด็กมีหน้าที่ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับของเล่นเด็กกับผู้บริโภคที่ประกอบข้อมูลทั่วไปและข้อมูลเฉพาะ เช่น ระบุชื่อที่อยู่ และเครื่องหมายการค้า เพื่อให้ผู้บริโภคหรือพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถติดต่อกรณีของเล่นเด็กปรากฏความเสี่ยงต่อเด็ก⁷² และระบุช่วงอายุที่เหมาะสมกับเด็กบนของเล่น หรือบรรจุภัณฑ์ การระบุช่วงอายุที่เหมาะสม รวมไปถึงระบุคำเตือน (Caution) และอธิบายถึงอันตรายคร่าว ๆ บนตัวของเล่นเด็กหรือบรรจุภัณฑ์ ในกรณีที่ของเล่นเด็กมีลักษณะเฉพาะ⁷³

3.3.4.2 การติดตามตรวจสอบมาตรฐานและความปลอดภัยในของเล่นเด็ก โดยกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจในการติดตามตรวจสอบของเล่นเด็กอยู่เสมอ เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพของของเล่นเด็กให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยและไม่ปรากฏความเสี่ยงที่อาจเกิดอันตรายขึ้น รวมถึงกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในการร่วมติดตามตรวจสอบ โดยอาจมี

⁷¹ jetro. (2017). *Food Sanitation Act Guideline*. (Online). Available : https://www.jetro.go.jp/ext_images/thailand/thai/t_survey/pdf/foodimport.pdf. [2022, June 29].

⁷² Toy Association. (2008). *Toy Safety Standard*. Toy Standard. p.56.

⁷³ Article 20 of Food Sanitation Act.

หน่วยงานตรวจสอบและรับรอง (Conformity Assessment Product) มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในอาหารในการจัดทำแผนการติดตามตรวจสอบ (Operational Plan) และดำเนินการติดตามตรวจสอบของเล่นเด็กในอีกรณีหนึ่งด้วย⁷⁴

3.3.4.3 การบังคับกรณีของเล่นเด็กไม่เป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ปลอดภัย เมื่อพบว่าของเล่นเด็กไม่เป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ปลอดภัย เพื่อป้องกันและยับยั้งอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับผู้บริโภค กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในอาหารจึงได้กำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจในการดำเนินการร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่

1) การใช้มาตรการบังคับกรณีของเล่นเด็กไม่ปลอดภัยโดยผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่ในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อบังคับกับของเล่นเด็กที่ไม่ปลอดภัยร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อป้องกันการเกิดขึ้นและเพิ่มขึ้นของอันตรายจากของเล่นเด็กไม่ว่าการดำเนินการดังกล่าวจะเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจหรือดำเนินการตามคำสั่งของรัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขก็ตาม

2) การใช้มาตรการบังคับกรณีของเล่นเด็กไม่ปลอดภัยและการดำเนินการอื่น ๆ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ รัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขอำนาจหน้าที่ในการแจ้งเตือนประชาชน และใช้มาตรการทางกฎหมายในการบังคับกับของเล่นเด็กที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่ปลอดภัยได้ โดยมีมาตรการแจ้งเตือนให้สาธารณสุขทราบ กรณีที่ของเล่นเด็กไม่เป็นไปตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐาน พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ในการแจ้งเตือนให้สาธารณสุขทราบ และมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดเก็บของเล่นเด็กออกจากการวางจำหน่าย หรือสั่งให้ดำเนินการใด ๆ อันเป็นการระงับความไม่ปลอดภัยที่อาจเกิดขึ้น⁷⁵

3.3.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็ก

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีความเข้มงวดในการคุ้มครองสุขภาพเด็กเป็นอย่างมาก รวมทั้งมีมาตรการด้านการควบคุมผลิตภัณฑ์ของเล่นที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ดังนี้⁷⁶

3.3.5.1 หน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ของเล่นเด็ก คือ Ministry of Economy, Trade and Industry (METI) ผลิตภัณฑ์ของเล่นส่วนใหญ่ที่นำเข้ามาในประเทศญี่ปุ่นไม่มีกฎระเบียบการนำเข้าควบคุมโดยตรง โดยผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับทารกและเด็กบางประเภท

⁷⁴ Jetro Japan. (2014). *Food Sanitation Handbook*. Jetro Japan pp.28-32.

⁷⁵ Article 54 of Food Sanitation Act.

⁷⁶ ชิตพล หงสาธา. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 39. หน้า 91.

จะถูกควบคุมด้วยกฎหมาย Food Sanitation Law สำหรับผลิตภัณฑ์ของเล่นประเภทอิเล็กทรอนิกส์ จะถูกควบคุมโดยกฎหมาย The Electrical Appliance and Material Safety Law

3.3.5.2 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อถือปฏิบัติในการนำเข้าสินค้าและผลิตภัณฑ์ ของเล่นเด็ก

1) ผลิตภัณฑ์ของเล่นทุกชนิดต้องผ่านการตรวจสอบสาร Formalin⁷⁷ ภายใต้กฎหมาย Food Sanitation Law ของประเทศญี่ปุ่น

2) ผลิตภัณฑ์ของเล่นที่มีมอเตอร์หรือใช้ไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบ ต้องระบุหน่วยวัตต์แรงดันไฟฟ้า (Rated Voltage) หน่วยวัตต์กำลังไฟฟ้า (Wattage) ชื่อผู้ผลิตและนำเข้าต้องติด PSE Mark (Product Safety for Electrical Appliances and Materials) เป็นต้น รวมทั้งต้องมีวิธีการผลิตที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยบรรจุภัณฑ์และหีบห่อต้องระบุประเภทของวัสดุที่ใช้ผลิตด้วยตามกฎหมาย Electrical Appliance and Material Control Law และ Law for Promotion of Effective Utilization of Resources

3) สมาคมของเล่นของประเทศญี่ปุ่น (The Japan Toy Association) กำหนด Toy Safety Standard ว่าด้วยเรื่อง Mechanical and Physical Properties, Flammability และ Chemical Properties ทั้งนี้ ของเล่นที่ได้คุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัยจะติดตรา ST Mark (Safety Standard Mark) เป็นเครื่องหมายรับรองความปลอดภัย

3.3.5.3 การติดฉลาก โดยกฎหมายควบคุมการติดฉลากมีอยู่ 2 ประเภท ดังนี้⁷⁸

⁷⁷ สารฟอร์มาลิน (Formalin) โดยสารฟอร์มาลินในทาง การแพทย์นั้นใช้ในการดองศพไม่ให้เน่าเปื่อย ใช้เป็นยาดับกลิ่นฆ่าเชื้อโรคเพราะทำให้โปรตีนแข็งตัว ทางด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอจะใช้เป็นน้ำยาอบผ้าไม่ให้ย่น นอกจากนี้ยังมีคุณสมบัติฆ่าเชื้อโรคและเชื้อราในการเก็บรักษาพืชหลังการเก็บเกี่ยว แต่ไม่อนุญาตให้ใช้ในอาหาร ซึ่งหากสูดดมฟอร์มาลินจะทำให้มีผลต่อระบบหายใจ คือแสบจมูก เจ็บคอ ไอ หายใจไม่ออก ปวดอักเสบ น้ำท่วมปอด และอาจถึงตายได้ถ้าสูดดมในปริมาณมาก นอกจากผลต่อระบบหายใจแล้ว ยังมีผลต่อระบบผิวหนัง คือทำให้เกิดผื่นคัน จนถึงผิวหนังอาจไหม้เปลี่ยนเป็นสีขาวได้หากสัมผัสกับฟอร์มาลิน โดยตรง สำหรับพิษต่อระบบทางเดินอาหารนั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะมีการนำมาใช้กับอาหารกันมาก เมื่อกินอาหารที่ปนเปื้อนฟอร์มาลินในปริมาณมากจะมีอาการปวดศีรษะอย่างรุนแรง ปวดท้อง ในปากและคอจะแห้ง หัวใจเต้นเร็ว แน่นหน้าอกมีการถ่ายท้อง คลื่นไส้ อาเจียน บัสสาวะไม่ออกหรือบัสสาวะเป็นเลือด มีอาการเพีย เหงื่อออก และคอแข็ง เป็นต้น อ้างถึงใน มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค. (2564). **รู้จักฟอร์มาลิน**. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.consumerthai.org/data-storage/247-infomation/datafood/2846-2011-06-13-11-24-06.html> [2565, กรกฎาคม 1].

⁷⁸ ชิตพล หงสาธา. อ้างแล้วเชิงบรรณคดีที่ 39. หน้า 91.

1) กฎหมายควบคุมการติดฉลากมี 2 ฉบับ คือ

(1) Electrical Appliance and Material Safety Law กำหนดให้สินค้าประเภทผลิตภัณฑ์ของเล่นที่มีมอเตอร์หรือใช้ไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบต้องติดฉลากแสดงหน่วยวัดแรงดันไฟฟ้า หน่วยวัดกำลังไฟฟ้า ชื่อผู้ผลิต และ PSE Mark (Product Safety for Electrical Appliances and Materials) เป็นต้น

(2) Law for Promotion of Effective Utilization of Resources กำหนดให้บรรจุภัณฑ์และหีบห่อสำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์ของเล่นต้องติดฉลากแสดงประเภทของวัสดุที่ใช้ทำบรรจุภัณฑ์และหีบห่อนั้น ๆ เพื่อให้สะดวกต่อการแยกประเภทในการจัดเก็บเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่

2) ฉลากที่ติดโดยสมัครใจ ได้แก่⁷⁹

(1) Safety Good Mark (SG Mark) เป็นฉลากสินค้าสำหรับเด็กและทารกที่ผ่านการตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยจาก The Consumer Product Association ของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งผู้บริโภครู้จักที่ได้รับบาดเจ็บหรือได้รับอันตรายจากสินค้าที่ติดฉลาก SG Mark สามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้ตามกฎหมายดังกล่าว

(2) Safety Standard Mark (ST Mark) เป็นฉลากผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็กอายุไม่เกิน 14 ปี โดยผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจะต้องผ่านการรับรองมาตรฐานความปลอดภัยจาก The Japan Toy Association ฉลากมีอายุ 1 ปี และสามารถต่ออายุได้ โดยผู้บริโภครู้จักได้รับความเสียหายจากผลิตภัณฑ์ที่ติดฉลาก ST Mark สามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้ตามกฎหมายดังกล่าวด้วย

(3) Safety Certification Mark (S Mark) เป็นฉลากที่ออกโดยองค์กรเอกชนต่าง ๆ ในประเทศญี่ปุ่น เพื่อรับรองมาตรฐานความปลอดภัยขั้นต่ำสำหรับสินค้าที่ใช้ไฟฟ้าเป็นส่วนประกอบ โดยฉลาก S Mark ของแต่ละองค์กรจะแตกต่างกันไปตามชื่อขององค์กรที่ออกฉลาก

อย่างไรก็ดี ประเทศญี่ปุ่นมิได้มีกฎหมายกำกับดูแลความปลอดภัยในของเล่นเด็กเป็นการเฉพาะก็ตาม แต่ได้กำหนดให้ของเล่นเด็กที่เป็นสินค้าที่มีความเสี่ยงที่อาจเกิดอันตรายขึ้นได้ที่อยู่

⁷⁹ จิตพล หงสาธา. อ่างแล้วเชิงจรรยาที่ 39. หน้า 92.

ภายใต้กฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในอาหารที่ใช้กับสินค้าที่มีความเสี่ยงภัยในระดับเดียวกัน เพื่อป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้บริโภค

3.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็กในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ เทคโนโลยี หรือกฎหมาย โดยการแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจส่งผลให้เศรษฐกิจมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ซึ่งการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วได้นำมาสู่การบัญญัติกฎหมายใหม่หลายฉบับรวมไปถึงกฎหมายคุณภาพผลิตภัณฑ์และสินค้า ค.ศ. 2007 (Law on Quality of Products and Goods 2007) ซึ่งบัญญัติขึ้นเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 และมีผลใช้บังคับวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2551 เป็นบทบัญญัติกำหนดความรับผิดชอบในสินค้าในกรณีที่สินค้าเป็นอันตรายต่อบุคคลและทรัพย์สิน และกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ค.ศ. 2010 (The Law on Protection of Consumer's Right 2010) บัญญัติขึ้นเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 และมีผลใช้บังคับในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดสิทธิหน้าที่ของผู้บริโภค ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการค้าสินค้า หรือบริการที่มีต่อผู้บริโภค หน้าที่ขององค์กรทางสังคมในการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้บริโภค และใช้บังคับสำหรับผู้บริโภค บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ทำการค้าสินค้าไว้เป็นการเฉพาะ⁸⁰

3.4.1 กฎหมายคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์ ค.ศ. 2007 (Law on Quality of Products and Goods 2007)

กฎหมายคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์ ค.ศ. 2007 บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ประกอบการที่ผลิต หรือขาย หรืออยู่ในฐานะเช่นเดียวกับผู้ผลิตหรือผู้ขายเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้าและการจัดการคุณภาพของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ โดยใช้บังคับกับบุคคลหรือนิติบุคคลที่ผลิตหรือประกอบธุรกิจค้าขายหรือดำเนินการในลักษณะเดียวกันในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม อันมีบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์และสินค้าที่

⁸⁰ สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. (2558). *ระบบบริหารราชการของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/files/Asean_Unit/Vietnam.pdf [2565, กรกฎาคม 1].

สามารถก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัย (Products and Goods Incapable of Causing Unsafety) ซึ่งเป็นกรณีที่ผลิตภัณฑ์และสินค้าเป็นเหตุให้เกิดความไม่ปลอดภัยซึ่งใช้คนละคำกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยกำหนดให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าต้องรับผิดชอบใช้คำสินไหมทดแทนความเสียหายแก่ผู้ขายหรือผู้บริโภคที่ได้รับอันตรายจากผลิตภัณฑ์และสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ ส่วนผู้ขายจะต้องชดใช้คำสินไหมทดแทนความเสียหายแก่ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคอันเนื่องมาจากคุณภาพของผลิตภัณฑ์และสินค้า แต่ไม่ได้กำหนดว่าผู้บริโภคหมายถึงบุคคลใดบ้าง และน่าสังเกตว่าผู้ผลิตและผู้นำเข้าไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อ แต่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ขายเหตุใดจึงเป็นเช่นนี้ หากจะถือว่ากฎหมายฉบับนี้กำหนดหลักความรับผิด โดยอาศัยหลักกฎหมายสัญญาจึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อ แต่เหตุใดจึงต้องรับผิดชอบต่อผู้บริโภคหรือเพราะผู้ซื้อจะรวมอยู่ในความหมายของผู้บริโภค⁸¹

นอกจากนี้ ความเสียหายที่กฎหมายคุ้มครองมีเพียงความเสียหายที่เกิดขึ้นจากคุณภาพของผลิตภัณฑ์และสินค้าเท่านั้น และคำสินไหมทดแทนความเสียหายเป็นความเสียหายอันเกิดจากการฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์และสินค้า โดยการชดใช้คำสินไหมทดแทนจะต้องได้รับการชดเชยอย่างเต็มจำนวนและอย่างรวดเร็วตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่คู่กรณีได้ตกลงกัน ความเสียหายที่เกิดจากผลิตภัณฑ์และสินค้านี้มีคุณภาพต่ำที่กฎหมายรับรอง ได้แก่ ความเสียหายอันเกิดจากสินค้าหรือทรัพย์สินแตกหักหรือถูกทำลาย ความเสียหายต่อร่างกายและสุขภาพ ความเสียหายจากการขาดประโยชน์ในการใช้สอยสินค้าหรือทรัพย์สิน และค่าใช้จ่ายที่เสียไปเพื่อป้องกันและบรรเทาความเสียหาย และผู้ผลิต หรือผู้นำเข้า หรือผู้ขายไม่ต้องรับผิดหากพิสูจน์⁸²

3.4.2 กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ค.ศ. 2010 (The Law on Protection of Consumer's Right 2010)

กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ค.ศ. 2010 บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้บริโภค ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการค้าสินค้าหรือบริการ หน้าที่ขององค์กรสาธารณะในการคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภค รวมถึงการระงับข้อพิพาทระหว่างผู้บริโภคและผู้ประกอบการค้าสินค้าและบริการ และหน้าที่ของรัฐในการคุ้มครองผู้บริโภค โดยกฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับกับผู้บริโภค ผู้ประกอบการค้าสินค้าและบริการ ตัวแทน องค์กรสาธารณะที่ดำเนินกิจกรรมในการคุ้มครองผู้บริโภคภายในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามยิ่งไปกว่านั้นกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคยังมี

⁸¹ ศศิธร นิลสวาท. (2558). *ความรับผิดในความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในกลุ่มประเทศอาเซียนบางประเทศ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 93.

⁸² เรื่องเดียวกัน, หน้า 94.

บทบัญญัติที่กำหนดความรับผิดของผู้ประกอบการเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้⁸³

3.4.2.1 หลักความรับผิดของผู้ประกอบการ ในส่วนที่เกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัยตามมาตรา 23 อันเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดในค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย บัญญัติว่า “...ผู้ประกอบการจะต้องรับผิดแม้จะไม่รู้ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้าหรือไม่ได้เป็นผู้ก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยนั้นก็ตาม...” เมื่อผู้ประกอบการยังคงต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นแม้ไม่มีความผิด จึงเป็นความรับผิดที่ไม่อาศัยความผิด (Liability Without Fault) ดังนั้น หลักความรับผิดของผู้ประกอบการในกรณีที่สินค้าที่ไม่ปลอดภัย คือหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability)

3.4.2.2 เจื่อนใจแห่งความรับผิด โดยกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ค.ศ. 2010 มาตรา 3 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดนิยามของคำต่าง ๆ ในกฎหมาย แต่มิได้กำหนดประเภทของสินค้าไว้โดยชัดแจ้ง ซึ่ง “สินค้า” หมายถึง สิ่งที่ได้จัดการโดยผู้ประกอบการไม่ว่าจะได้ผลิตในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามหรือไม่ และครอบคลุมถึงสิ่งอื่น ๆ ที่หลากหลาย เช่น ผลิตผลเกษตรกรรม เกม ส่วนประกอบของสินค้า กระแสไฟฟ้า ยานพาหนะ และผลิตภัณฑ์ทางเภสัชกรรม

นอกจากนั้น ลักษณะของสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Defective Products) ได้กำหนดความหมายไว้ กล่าวคือ สินค้าที่ไม่ปลอดภัย หมายถึง สินค้าที่ไม่มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้บริโภค แม้ว่าสินค้านั้นจะผลิตภายใต้มาตรฐานของเทคโนโลยีหรือระเบียบที่มีอยู่ในขณะนั้น และแม้จะไม่พบความไม่ปลอดภัยในเวลาที่สินค้าได้จำหน่ายไปยังผู้บริโภค รวมทั้ง⁸⁴

- 1) สินค้าอุตสาหกรรมที่ความไม่ปลอดภัยเกิดขึ้นเนื่องจากการออกแบบทางวิศวกรรม
- 2) สินค้าที่มีความไม่ปลอดภัยจากการผลิต กระบวนการต่าง ๆ การขนส่ง และการเก็บรักษา
- 3) สินค้าที่ความปลอดภัยจะลดลงในระหว่างการใช้งาน แต่ผู้ประกอบการไม่จัดให้มีคำแนะนำหรือคำเตือนให้แก่ผู้บริโภค

⁸³ ศศิธร นิลสวาท. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 81. หน้า 95-96.

⁸⁴ ศศิธร นิลสวาท. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 81. หน้า 95.

3.4.2.3 บุคคลที่ได้รับความคุ้มครอง ในกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติความหมายของผู้บริโภคไว้ในมาตรา 3 (1) บัญญัติว่า “ผู้บริโภคหมายถึงบุคคลที่ซื้อหรือใช้สินค้าหรือบริการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการบริโภคส่วนบุคคล ในครัวเรือน หรือองค์กร”⁸⁵ จากบทบัญญัติดังกล่าว บุคคลที่ได้รับความคุ้มครอง คือผู้บริโภค เมื่อพิจารณานิยามของผู้บริโภคในมาตรา 3 พบว่าจำกัดเฉพาะผู้ซื้อหรือใช้สินค้านั้น โดยการใช้สินค้านั้นจะต้องมีวัตถุประสงค์ในการบริโภคส่วนบุคคลด้วย หากซื้อหรือใช้เพื่อการประกอบธุรกิจผู้ซื้อหรือใช้สินค้านั้นย่อมไม่ได้รับความคุ้มครอง และผู้ที่ได้รับความเสียหายไม่ได้ซื้อหรือใช้สินค้า (Bystander) ย่อมไม่ได้รับความคุ้มครอง⁸⁶

3.4.2.4 บุคคลที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย แม้ว่าบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายจะไม่ครอบคลุมบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยทุกคน แต่บุคคลที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายตามมาตรา 23 คือผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย แม้ว่าผู้ประกอบการจะไม่ได้รู้ถึงความไม่ปลอดภัยหรือความไม่ปลอดภัยของสินค้าไม่ได้เกิดขึ้นเพราะความผิดของผู้ประกอบการ และผู้ประกอบการที่ต้องรับผิดชอบ ได้แก่ ผู้ผลิตสินค้า ผู้นำเข้าสินค้า ผู้ใช้ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า เพื่อแสดงออกว่าตนเป็นผู้ผลิตหรือผู้นำเข้า และผู้ที่จัดจำหน่ายสินค้าแก่ผู้บริโภค โดยตรง แต่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิตสินค้าหรือผู้นำเข้าสินค้า หรือผู้ใช้ชื่อทางการค้า เครื่องหมายการค้า เพื่อแสดงออกว่าตนเป็นผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าได้⁸⁷

3.4.2.5 ขอบเขตความรับผิด ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 23 (1) มีหลักว่า “ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบในความเสียหายต่อชีวิต สุขภาพ และทรัพย์สินของผู้บริโภค อันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของตน” ความเสียหายที่ได้รับความคุ้มครองคือ ความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน โดยมีได้จำกัดประเภทของทรัพย์สินที่ได้รับความคุ้มครองไว้ และขอบเขตของค่าเสียหายได้บัญญัติไว้ในมาตรา 23(3) ว่า “ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่ง” โดยกำหนดให้บุคคลใดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย แม้ไม่มี

⁸⁵ Article 3. Interpretation of Terms

In this Law, the terms below are construed as follows:

1. Consumer is a person who purchase or use goods and/or services for personal use or use for families or use for organizations.

⁸⁶ ศศิธร นิลสวิต. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 81. หน้า 96.

⁸⁷ ศศิธร นิลสวิต. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 81. หน้า 97-98.

ความผิดให้ใช้บังคับตามกฎหมายดังกล่าว ในกรณีนี้ถือว่าความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยมีกฎหมายเฉพาะให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบ โดยไม่มีความผิดแล้ว ซึ่งหลักเกณฑ์ในการใช้คำสั่งใหม่ทดแทนความเสียหายจะต้องได้รับการชดเชยอย่างเต็มจำนวนและทันที่ และให้สิทธิผู้บริโภคตกลงเกี่ยวกับจำนวนค่าเสียหาย และรูปแบบของคำสั่งใหม่ทดแทนความเสียหาย รูปแบบการชำระเงิน และวิธีการชำระคำสั่งใหม่ทดแทน และผู้เสียหายสามารถร้องขอต่อศาลให้กำหนดจำนวนคำสั่งใหม่ทดแทนความเสียหายใหม่ได้ในภายหลัง เมื่อคำสั่งใหม่ที่ศาลกำหนดให้ไม่มีความเหมาะสมแล้ว⁸⁸

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดถึงการเรียกคืนสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ตามมาตรา 22⁸⁹ มีหลักว่า ผู้ประกอบการมีหน้าที่ในการเรียกคืนสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเมื่อตรวจพบความไม่ปลอดภัยของ

⁸⁸ ศศิธร นิลสวาท. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 81. หน้า 98.

⁸⁹ Article 22. Responsibility for recalling defective goods

Upon detection of defective goods, organizations or individuals manufacturing or importing the goods shall:

1. Promptly take all necessary measures to stop the supply of defective goods in the market;
2. Inform publicly about the defective goods and the recovery of the goods by at least 05 consecutive issues of daily newspaper or 05 consecutive days through the radio or television in area where such goods are circulated with the following details:
 - a) Description of the goods to be recovered;
 - b) Reasons for recovery of the goods and warning on the risk of damage caused by the defects of the goods;
 - c) Time, place and way of recovery of the goods;
 - d) Time and mode of overcoming the defects of the goods;
 - e) The measures necessary to protect the interests of consumers in the course of recovery of the goods;
3. Implementation of the recovery of the defective goods in line with the publicly informed content and bear the expenses incurred in the recalling process;
4. Reporting the results to the provincial state management agency for the protection of consumers' interests where the recovery of the defective goods take place after completion of the recall, in the case where the recall of the defective goods is conducted on the territories of two or more provinces, the results shall be reported to the central state management agencies for the protection of consumers' interests

สินค้านั้น จะต้องดำเนินการที่จำเป็นโดยพลัน เพื่อหยุดยั้งการกระจายสินค้าสู่ตลาด และต้องแจ้งข้อมูลให้แก่สาธารณชนทราบถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า และการเรียกคืนสินค้าในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อย 5 ฉบับ หรือทางวิทยุ โทรทัศน์ในเขตพื้นที่ที่สินค้าได้วางจำหน่ายอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 5 วันทำการ พร้อมรายละเอียดอื่น ๆ ดังนี้⁹⁰

- 1) รายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าที่จะเรียกคืน
- 2) เหตุผลในการเรียกคืน และคำเตือนให้ระมัดระวังอันตรายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
- 3) เวลา สถานที่ และวิธีการในการคืนสินค้า
- 4) ระยะเวลาและวิธีการในการแก้ไขปัญหาความไม่ปลอดภัยของสินค้า
- 5) มาตรการที่จำเป็นในการคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภคในระหว่างที่มีการเรียกคืนสินค้า

การเรียกคืนสินค้าจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับข้อมูลที่เผยแพร่ให้แก่ประชาชน โดยผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด และต้องรายงานผลการเรียกคืนสินค้าไปยังหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภค หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการเรียกคืนสินค้า หากมีการเรียกคืนสินค้าในหลายพื้นที่ต้องรายงานผลไปยังหน่วยงานกลาง เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภค

กล่าวโดยสรุป ผู้วิจัยเห็นว่ามาตรการเรียกคืนสินค้าของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามเป็นมาตรการที่น่าสนใจ และสามารถยับยั้งความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ เพราะนอกจากเรียกคืนสินค้าแล้ว ต้องแจ้งให้ประชาชนทราบถึงความไม่ปลอดภัยอีกด้วย หากความเสียหายเกิดขึ้นในท้องที่หนึ่งท้องที่ที่อยู่ห่างไกลออกไปอาจไม่ทราบถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า มาตรการดังกล่าวจึงเป็นมาตรการที่ดี ที่จะแจ้งให้ผู้บริโภคระมัดระวัง และช่วยลดความเสียหาย และความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นได้

⁹⁰ ศศิธร นิลสวาท. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 81. หน้า 99.

3.5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็กในประเทศไทย

ในประเทศไทยมีกฎหมายที่ควบคุมมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในเรื่องผลิตภัณฑ์ของเล่นเด็กไว้โดยเฉพาะ คือมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเลขที่ มอก. 685 เล่ม 1 ถึงเล่ม 3-2540 ซึ่งใช้บังคับมาสิบกว่าปีแล้วในปัจจุบันข้อบังคับต่าง ๆ เริ่มมีความล้าหลัง หรือในบางกรณีอาจใช้บังคับกฎหมายดังกล่าวได้อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ หรือมีหลักกฎหมายที่กว้างจนเกินไป ผู้วิจัยจึงเห็นควรที่จะนำกฎหมายต่างประเทศดังที่กล่าวไว้ข้างต้นมาศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทยในเรื่องดังกล่าว โดยกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็ก มีดังต่อไปนี้

3.5.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

คำว่า “ผู้บริโภค” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ให้คำนิยามของคำว่า ผู้บริโภค หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจ หรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อให้ซื้อสินค้าหรือได้รับบริการและให้หมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม และคำว่า “ผู้ประกอบธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขาย หรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ และหมายความรวมถึง ผู้ประกอบกิจการโฆษณาด้วย ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าผู้ซื้อรับไว้ซึ่งสินค้าอย่างใด ๆ ย่อมถือว่าเป็น ผู้บริโภคตามพระราชบัญญัตินี้ แม้ว่าเด็กจะเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากของเล่น โดยไม่ได้จ่าย ค่าตอบแทนก็ตามเนื่องจากส่วนมาก ผู้ปกครองจะเป็นผู้จ่ายค่าตอบแทนให้ผู้จำหน่ายของเล่นแทน ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) จึงมีอำนาจตรวจตราควบคุมผลิตภัณฑ์ของ เล่นเด็กที่จำหน่ายในท้องตลาด

เมื่อเด็กถือว่าเป็นผู้บริโภทย่อมได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรก ที่ให้ความสำคัญของการคุ้มครองผู้บริโภคได้บัญญัติถึงสิทธิของผู้บริโภคไว้ในมาตรา 57 ว่า “สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ในพระราชบัญญัติ

คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้บัญญัติสิทธิของผู้บริโภคที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย 5 ประการ ดังนี้⁹¹

1) สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการโฆษณาหรือการแสดงผลตามความเป็นจริง และปราศจากพิกัดแก่ผู้บริโภค รวมถึงสิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการอย่างถูกต้องและเพียงพอที่จะไม่หลงผิดในการซื้อสินค้าหรือรับบริการโดยไม่เป็นธรรม

2) สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าหรือรับบริการด้วยความสมัครใจของผู้บริโภค และปราศจากการชักจูงใจอันไม่เป็นธรรม

3) สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับสินค้าหรือบริการที่ปลอดภัย มีสภาพและคุณภาพได้มาตรฐานเหมาะสมแก่การใช้ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิน ในกรณีใช้ตามคำแนะนำหรือระมัดระวังตามสภาพของสินค้าหรือบริการนั้นแล้ว

4) สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับข้อสัญญาโดยไม่ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ

5) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย ได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและชดเชยค่าเสียหายเมื่อมีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคตามข้อ 1 2 3 และ 4

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้บัญญัติให้การดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภคในรูปของคณะกรรมการอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 10 ให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้⁹²

1) พิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย อันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ

2) ดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคตามมาตรา 36

⁹¹ สำนักงานคณะกรรมการผู้บริโภค. (2551). *สคบ. กับการคุ้มครองผู้บริโภค เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี. หน้า 5.

⁹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 9-10.

3) แจ้งหรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้บริโภค ในกรณีนี้อาจระบุชื่อสินค้าหรือบริการ หรือชื่อของผู้ประกอบธุรกิจด้วยก็ได้

4) ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง และพิจารณาวินิจฉัยการอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง

5) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเฉพาะเรื่องและคณะอนุกรรมการ

6) สอดส่องเร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนเร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค

7) ดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคที่คณะกรรมการเห็นสมควร หรือมีผู้ร้องขอตามมาตรา 39

8) รับรองสมาคมตามมาตรา 40

9) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภค และพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

10) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ในการปฏิบัติหน้าที่นี้คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอมายังคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้

นอกจากการคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณา การคุ้มครองผู้บริโภคด้านฉลาก และการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญาแล้ว พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 36 ยังให้อำนาจคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าที่อาจเป็นอันตราย ดังนี้⁹³

1) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าสินค้าใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค คณะกรรมการอาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์สินค้านั้นได้ ถ้าผู้ประกอบ

⁹³ สำนักงานคณะกรรมการผู้บริโภค. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 91. หน้า 11-12.

ธุรกิจ ไม่ดำเนินการตามที่คณะกรรมการสั่งหรือดำเนินการล่าช้าโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร คณะกรรมการจะจัดให้มีการพิสูจน์โดยผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายก็ได้

2) ถ้าผลการทดสอบหรือพิสูจน์ปรากฏว่าสินค้านั้นเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค และกรณีไม่อาจป้องกันอันตรายที่จะเกิดจากสินค้านั้นได้ โดยการกำหนดผลลากตามมาตรา 30 หรือ ตามกฎหมายอื่นให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งห้ามขายสินค้านั้น และถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจเปลี่ยนแปลงสินค้านั้นภายใต้เงื่อนไขตามที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้ ในกรณีที่สินค้านั้นไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้หรือเป็นที่สงสัยว่าผู้ประกอบธุรกิจจะเก็บสินค้านั้นไว้เพื่อขายต่อไปคณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจทำลายหรือจะจัดให้มีการทำลายโดยผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายก็ได้

3) ในกรณีที่จำเป็นเร่งด่วนถ้าคณะกรรมการมีเหตุที่น่าเชื่อว่าสินค้าใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งห้ามขายสินค้านั้นเป็นการชั่วคราว จนกว่าจะได้มีการทดสอบหรือพิสูจน์สินค้า

4) ถ้าผู้ประกอบธุรกิจขายสินค้าที่คณะกรรมการสั่งห้ามขายเพราะสินค้านั้นอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคตามมาตรา 36 นี้ ผู้ประกอบธุรกิจนั้นต้องระวางโทษตามมาตรา 56 คือ จำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าผู้ประกอบธุรกิจนั้นเป็นผู้ผลิต เพื่อขายหรือเป็นผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายต้องระวางโทษหนักขึ้น คือ จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3.5.2 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511

กฎหมายนี้มีสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) เป็นศูนย์กลางด้านการมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ตอบสนองความต้องการของภาครัฐ ธุรกิจ สังคม และ เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ดำเนินงานด้านการมาตรฐานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ประกอบการ ผู้บริโภค และประชาชาติโดยรวม สมอ. มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 มติคณะรัฐมนตรี นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนแม่บทของกระทรวงอุตสาหกรรม วัตถุประสงค์ของหน่วยงานคือ

- 1) ค้ำครองผู้บริโภค
- 2) รักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- 3) พัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก

4) สร้างความเป็นธรรมในการซื้อขายจัดปัญหาและอุปสรรคทางการค้าที่เกิดจาก มาตรการด้านมาตรฐาน

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเล็งเห็นความสำคัญในการคุ้มครองผู้บริโภค และส่งเสริมผู้ผลิตในประเทศจึงกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของเล่น มอก. 685-2540 และมีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายของเล่นเด็กต้องเป็นไปตามมาตรฐาน มีผลทำให้ผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ของเล่นเด็กต้องได้รับอนุญาตแสดงเครื่องหมายมาตรฐานจากสมอ. ก่อนจำหน่าย การควบคุมผลิตภัณฑ์ของเล่นเด็กที่ได้รับอนุญาตให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสม่ำเสมอ มีการดำเนินการทั้งการตรวจติดตามผลผู้ผลิต ผู้นำเข้า และร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของเล่น โดยการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมีด้วยกัน 2 ประเภท กล่าวคือ⁹⁴

1) มาตรฐานระดับประเทศ กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) ประเภทบังคับและไม่บังคับตามความต้องการ และการขยายตัวของอุตสาหกรรมการค้า และเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค รักษาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ และส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรมไทยแข่งขันได้ในตลาดโลก

2) มาตรฐานระดับสากล ร่วมกำหนดมาตรฐานกับองค์กรสากลที่สำคัญ คือ องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for standardization: ISO) และคณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐานสาขาอิเล็กทรอนิกส์ (International Electro Technical Commission: IEC)

นอกจากนี้ ผลิตภัณฑ์ของเล่นเด็กนั้นต้องเป็นไปตามมาตรฐานบังคับสมอ. ยังให้การรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ที่ยังมิได้กำหนดมาตรฐาน โดยการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ตามมติคณะรัฐมนตรี สมอ. ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐพัฒนาระบบการจัดการให้สอดคล้องกับหลักปฏิบัติมาตรฐานสากล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาขีดความสามารถของอุตสาหกรรมและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ และส่งเสริมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจแก่ผู้ผลิต ผู้บริโภค และผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับ เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพและการมาตรฐานและนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ⁹⁵

⁹⁴ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. (2552). *การควบคุมของเล่นให้ได้มาตรฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม. หน้า 3.

⁹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

3.5.3 พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.

2551

เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย การใช้สิทธิร้องเรียกค่าสินไหมทดแทน ความเสียหายที่โดยอาศัยหลักกฎหมายสัญญาและหลักกฎหมายละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์มีข้อจำกัดบางประการ ซึ่งไม่เหมาะสมกับรูปแบบการผลิตและการจำหน่ายสินค้าในปัจจุบัน และไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองผู้ที่ได้รับความเสียหาย ในประเทศไทยจึงบัญญัติกฎหมาย ความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability) ขึ้น คือพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่ เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 โดยนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มา ใช้กำหนดความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของผู้ประกอบการต่อผู้เสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้าและได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เป็น ธรรม และประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1) นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้บังคับ โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการ ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ตนผลิต นำเข้า หรือจำหน่าย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเกิดจาก ความจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ และกำหนดให้ผู้ประกอบการเป็นผู้รับภาระในการพิสูจน์ว่า ความเสียหายมิได้เกิดจากความบกพร่องของสินค้าของตน

2) กำหนดให้การฟ้องคดีตามพระราชบัญญัตินี้ได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียม ทั้งปวง และให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคและองค์กรเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยการ คุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจในการฟ้องคดีแทนผู้ได้รับความเสียหาย

3) กำหนดอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายให้แตกต่างไปจากที่ กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ ภายในสามปีนับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหาย และรู้ตัวผู้ต้องรับผิดหรือภายในสิบปีนับแต่วันที่ส่งมอบสินค้า

หลักความรับผิดโดยเคร่งครัดเป็นหลักที่ผู้ประกอบการจะต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิด จากความไม่ปลอดภัยของสินค้าของตน แม้ว่าจะมิได้จงใจหรือประมาทเลินเล่อก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น ดังปรากฏตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก สินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 5 บัญญัติว่า “ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดต่อ ผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภค แล้ว ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการ หรือไม่ก็ตาม” ความรับผิดของผู้ประกอบการเกิดขึ้นทันที โดยไม่อาศัยความผิดของผู้ประกอบการ

หากสินค้ามีความไม่ปลอดภัยและความเสียหายเกิดขึ้นจากความไม่ปลอดภัยของสินค้าที่ได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว และหากความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ไกลกว่าเหตุ ผู้ประกอบการจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน

อีกทั้งจากการศึกษานโยบายของคำว่า “สินค้า” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ผู้วิจัยพบว่า มีขอบเขตที่กว้างพอสมควร นอกจากจะหมายถึงสินค้าที่เป็นสังหาริมทรัพย์โดยทั่วไปแล้ว ยังรวมไปถึงผลิตภัณฑ์กรรมสิทธิ์ด้วย ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าพิจารณาว่าบทบัญญัติดังกล่าวให้ความคุ้มครองผู้บริโภคมากเกินสมควร และก่อให้เกิดผลกระทบต่อเกษตรกรที่เป็นผู้มีรายได้น้อยในประเทศไทยหรือไม่ แม้ว่าจะมีกฎกระทรวงกำหนดผลิตผล กำหนดคอกเว้นไม่ให้ผลิตผลเกษตรกรรมที่ผ่านกระบวนการบางอย่างเป็นสินค้าตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

กฎหมายว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายอันเกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของประเทศไทยนั้น มีหลักการสำคัญในการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้ กับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย แต่ไม่รวมถึงบริการที่ไม่ปลอดภัยในการพิจารณาความไม่ปลอดภัยของสินค้าจะอาศัยหลักหลักความคาดหมายของผู้บริโภค ซึ่งความไม่ปลอดภัยอาจเกิดขึ้นจากเหตุ 3 ประการคือความไม่ปลอดภัยเนื่องจากการผลิต ความไม่ปลอดภัยเนื่องจากการออกแบบ และความไม่ปลอดภัยเนื่องจากการขาดคำแนะนำ หรือการเตือน ทั้งนี้ จะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์แวดล้อมอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น ลักษณะการใช้งาน การเก็บรักษา เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป กฎหมายประเทศไทยให้ความคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ว่าจะเป็นผู้ซื้อหรือผู้ใช้สินค้าหรือไม่ก็ตาม โดยบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นมิได้จำกัดเฉพาะผู้ผลิตเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงผู้นำเข้าสินค้า ผู้ที่ใช้ซื้อหรือเครื่องหมายการค้าของตนลงบนสินค้า และผู้ขายในกรณีที่ไม่สามารถระบุตัวผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสินค้าด้วย โดยมีขอบเขตความรับผิด ได้แก่ ค่าเสียหายที่แท้จริง ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายต่อจิตใจ และค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษ ซึ่งผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นจากสินค้าของผู้ประกอบการ โดยผู้เสียหายได้ใช้หรือเก็บรักษาสินค้าตามปกติ อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการอาจจะไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหาย หากสามารถพิสูจน์ได้ว่าสินค้าไม่ใช่สินค้าที่ไม่ปลอดภัย ผู้เสียหายรู้แล้วว่าสินค้าเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย หรือผู้เสียหายมิได้ใช้หรือเก็บรักษาสินค้าอย่างถูกวิธีตามคำแนะนำหรือคำเตือนของผู้ประกอบการ นอกจากนี้ ผู้รับจ้างให้ผลิตสินค้าจะหลุดพ้นจากความรับผิดเมื่อพิสูจน์ได้ว่าความไม่ปลอดภัยเกิดขึ้นจากการออกแบบหรือคำสั่งของผู้ว่าจ้าง

โดยผู้รับจ้างไม่อาจคาดเห็นได้ว่าสินค้านั้นจะไม่ปลอดภัย ส่วนผู้ผลิตชิ้นส่วนประกอบหลุดพ้นความรับผิดเมื่อพิสูจน์ได้ว่า ความไม่ปลอดภัยเกิดขึ้นเพราะการกระทำของผู้ผลิตสินค้า และผู้เสียหายต้องฟ้องคดีภายใน 3 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบการที่ต้องรับผิด หรือเมื่อพ้น 10 ปี นับแต่วันที่มีการขายสินค้านั้น แต่หากสินค้านั้นเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัยที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการแสดงผล ผู้เสียหายต้องฟ้องคดีภายใน 3 ปี นับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ประกอบการที่ต้องรับผิด แต่ไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่รู้ถึงความเสียหาย

3.6 เปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็ก

ผู้วิจัยพบว่าในเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็กทั้งในกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายของประเทศไทย พบว่ากฎหมายของประเทศไทยยังมีข้อบกพร่องอยู่บางประการ ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 ตารางเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็ก

ประเด็นปัญหา	กฎหมายประเทศไทย	กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ
1) การตีความของนิยามคำว่า “สินค้าที่ไม่ปลอดภัย”	พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 - นำหลักความคาดหมายของผู้บริโภคมาใช้พิจารณา แต่ไม่รวมถึงกรณีที่สินค้ามีความชำรุดบกพร่อง	1) กฎเกณฑ์ของรัฐสภายุโรป นำหลักความคาดหมายของผู้บริโภคมาใช้พิจารณา 2) กฎหมายสหรัฐอเมริกา นำหลักความเสี่ยงและประโยชน์มาใช้พิจารณาโดยเฉพาะ 3) กฎหมายประเทศญี่ปุ่น นำหลักความคาดหมายของผู้บริโภคมาใช้พิจารณา 4) กฎหมายสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม นำหลักความคาดหมายของผู้บริโภคและหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้พิจารณา

ประเด็นปัญหา	กฎหมายประเทศไทย	กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ
<p>2) การกำหนดความเหมาะสมของการจำกัดความรับผิดชอบของผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ</p>	<p>พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551</p> <p>- ขอบเขตของผู้ประกอบการที่จะต้องรับผิดชอบตามความในกฎหมายนี้กว้างเกินไป</p>	<p>1) กฎเกณฑ์ของรัฐสภายุโรป กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่ดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ของเล่นเด็กที่จะวางจำหน่ายหรือของเล่นภายหลังวางจำหน่ายมีความปลอดภัยอยู่เสมอ</p> <p>2) กฎหมายสหรัฐอเมริกา ผู้ประกอบธุรกิจต้องมีมาตรการในการยับยั้งหรือมาตรการอื่น ๆ เพื่อมิให้ของเล่นเด็กที่ไม่ปลอดภัยตกไปอยู่ในมือของเด็กจนเกิดอันตราย</p>
<p>3) การแจ้งเตือนและการเรียกคืนในความไม่ปลอดภัยในผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็ก</p>	<p>พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551</p> <p>- กำหนดเพียงแคให้ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องชดเชยค่าเสียหายเมื่อผู้เสียหายได้รับความเสียหายแล้วเท่านั้น และไม่พบความรับผิดชอบของผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการแต่อย่างใด</p>	<p>1) กฎเกณฑ์ของรัฐสภายุโรป ผู้ประกอบธุรกิจและพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยับยั้งมิให้ของเล่นที่ปรากฏความเสี่ยงวางจำหน่าย และหน้าที่ของผู้ผลิต ผู้นำเข้า และผู้จัดจำหน่ายต้องใช้มาตรการที่เหมาะสม หากจำเป็นอาจต้องจัดเก็บคืนจากที่จัดจำหน่ายหรือเรียกคืนของเล่นเด็กจากผู้บริโภคเพื่อนำของเล่นเด็กเหล่านั้นไปแก้ไขและปรับปรุง</p> <p>2) กฎหมายสหรัฐอเมริกา ผู้ประกอบธุรกิจของเล่นเด็กและพนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ในการแจ้งเตือนความไม่ปลอดภัย เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหยุดการจำหน่ายและเป็นข้อมูลให้แก่ผู้บริโภคในการใช้ความระมัดระวังในการใช้ หรือหลีกเลี่ยงการใช้ของเล่นสำหรับเด็ก ผู้ประกอบธุรกิจ ทั้งผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย</p>

ประเด็นปัญหา	กฎหมายประเทศไทย	กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ
		<p>มีหน้าที่แจ้งข้อมูลต่อคณะกรรมการว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้าผู้บริโภคในการใช้ความระมัดระวังในการใช้ หรือ หลีกเลี่ยงการใช้ของเล่นเด็ก โดยมีหน้าที่แจ้งข้อมูลต่อคณะกรรมการว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้า</p> <p>3) กฎหมายประเทศญี่ปุ่น ผู้ประกอบธุรกิจของเล่นเด็กมีหน้าที่ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับของเล่นเด็กกับผู้บริโภคที่ประกอบข้อมูลทั่วไปและข้อมูลเฉพาะ เช่น ระบุชื่อ ที่อยู่ และเครื่องหมายการค้า เพื่อสามารถติดต่อได้ในกรณีของเล่นเด็กเกิดความเสียหาย และระบุช่วงอายุที่เหมาะสมบนของเล่นหรือบรรจุภัณฑ์</p> <p>4) กฎหมายสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ผู้ประกอบการมีหน้าที่ในการเรียกคืนสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเมื่อตรวจพบความไม่ปลอดภัยของสินค้า และต้องแจ้งข้อมูลให้ประชาชนทราบถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า และการเรียกคืนสินค้าในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อย 5 ฉบับ หรือทางวิทยุ โทรทัศน์ในเขตพื้นที่ที่สินค้าได้วางจำหน่ายอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 5 วันทำการ พร้อมรายละเอียดอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการเก็บสินค้าที่อันตรายนั้นได้อย่างทันท่วงที</p>

ประเด็นปัญหา	กฎหมายประเทศไทย	กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ
<p>4) การคุ้มครองผู้บริโภคด้านการควบคุมตรวจสอบมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็ก</p>	<p>- มี 2 หน่วยงาน คือ</p> <p>1) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) และ</p> <p>2) สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กำหนดให้มีการตรวจสอบการวางจำหน่ายสินค้าดังกล่าวไว้ก่อนที่จะวางเพียงครั้งเดียว และไม่มี การให้ตรวจสอบหลังจากที่วางจำหน่ายไปแล้ว</p>	<p>1) กฎเกณฑ์ของรัฐสภายุโรป หน่วยงานที่ได้รับแจ้ง (Notified Body) หรือ หน่วยงานประเมินความสอดคล้อง (Conformity Assessments Body) ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระ</p> <p>2) กฎหมายสหรัฐอเมริกา มี 2 หน่วยงานคือ</p> <p>(1) คณะกรรมการคุ้มครองความปลอดภัยของสินค้า (The United States Consumer Product Safety Commission)</p> <p>(2) American Society for Testing and Materials (ASTM) American National Standards Institute (ANSI) ซึ่งทั้งสองหน่วยงานเป็นหน่วยงานภาคเอกชนที่ออกกฎหมายเพื่อกำหนดมาตรฐานในการออกแบบและผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็กโดยเฉพาะ</p> <p>3) กฎหมายประเทศญี่ปุ่น Ministry of Economy, Trade and Industry (METI) และ สมาคมของเล่นของประเทศญี่ปุ่น (The Japan Toy Association)</p> <p>4) กฎหมายสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มีองค์กรสาธารณะในการคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภค</p>

กล่าวโดยสรุป ในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากผลิตภัณฑ์ของเล่นสำหรับเด็กนั้น กฎหมายของประเทศไทยยังมีข้อบกพร่องที่ทำให้ไม่สามารถคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่เมื่อได้ศึกษากฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายของต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายของรัฐสภายุโรป กฎหมายสหรัฐอเมริกา กฎหมายประเทศญี่ปุ่น และกฎหมายสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามที่ได้มีการกำหนดมาตรการในคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นเด็กได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงควรที่จะมีการแก้ไขกฎหมายของประเทศไทยให้มีความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคที่เป็นเด็กด้วย